

REPREZENTAREA VIOLENȚEI FICȚIONALE ÎN AUDIOVIZUALUL ROMÂNESC

A doua linie de forță a acestui raport o reprezintă investigarea violenței ficționale. Prin această sintagmă înțelegem toată acea violență care apare în operele de ficțiune (cele care se bazează pe un script anterior) acolo unde violența este impusă de un / unii oameni cu rol în crearea acelei ficțiuni (autor(i) ai scenariului, ai regiei sau al / ai textului original care se ecranizează etc.), după anumite legi narative, sau pentru efectul de real al filmului sau pur și simplu după propriul gust. Opusă acesteia este violența, numită de noi, „reală” care, așa cum se vede din analiza de până acum, reprezintă reflectarea în audiovizual a unei realități violente. Fie că această violență este relatată / arătată într-un registru jurnalistic în emisiunile de știri, fie că apare ca manifestare spontană a unor participanți la emisiuni de divertisment, emisiuni de dezbateri sau la reality show-uri, ceea ce o caracterizează în mod fundamental este faptul că este o manifestare neimpusă de niciun scenariu anterior, este o manifestare lesne regășibilă (chiar dacă nu neapărat frecventă) în viața curentă.

Nu vom insista acum pe diferențele dintre cele două tipuri de violență în ceea ce privește influența violenței televizuale asupra telespectatorului deoarece tema nu este obiectul acestui raport. Vom spune doar că deși violența ficțională creează un imaginar violent care poate banaliza violența, totuși există (sau ar trebuie să existe și chiar se întâmplă în cele mai multe dintre cazuri) o anumită distanțare a telespectatorului față de ficțiunea respectiv și, prin aceasta chiar se realizează o protecție la nocivitatea violenței televizuale (VTV).

Elemente metodologice

Au fost analizate, în acest registru al ficționalului, cinci canale TV, dintre care patru canale generaliste (TVR1, PROTV, Antena 1 și Prima TV) și un canal tematic (Acasă TV).

Emisiunile analizate au fost cuprinse în intervalul 19-23h și, doar în cazul în care în acest interval începea filmul de noapte, era cuprins și filmul de noapte.

Unitatea de numărare a fost dublă: pe de o parte s-a numărat frecvența actelor de violență și, pe de altă parte, s-a măsurat durata acestor acte (în secunde).

Categoriile folosite în analiză au fost aceleași ca și la violența reală (anume: violență fizică, verbală, psihologică, economică, socială, sexuală).

Obiectivele avute în vedere au fost, și de această dată:

1. Calcularea indicatorilor violenței;
2. Portretizarea violenței ficționale după actanții implicați;
3. Portretizarea violenței ficționale după contextele de semnificare în care apare.

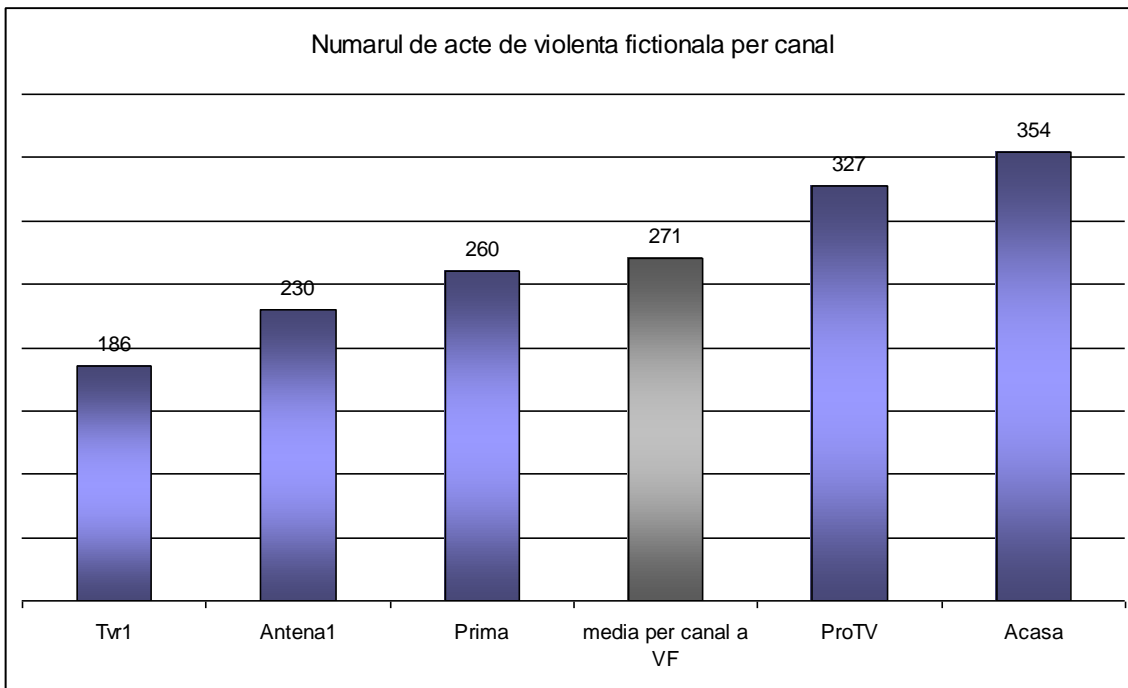
Rezultate generale

Frecvența actelor de violență

În perioada studiului au existat 1357 acte de violență ficțională pe canalele din eșantionul nostru, cu o frecvență medie pe canal de 271 de acte.

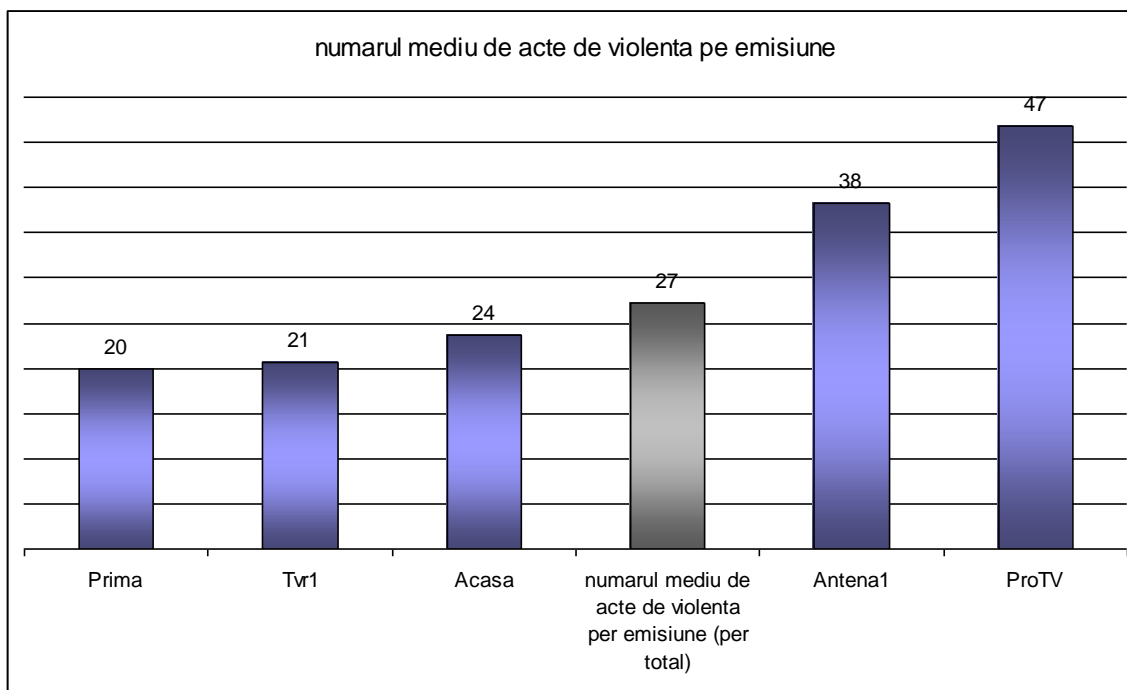
Canal Tv	Tvr1	ProTV	Acasa	Antena1	Prima	Total canale	frecventa medie pe canal
Numarul de scene de violenta fictionala	186	327	354	230	260	1357	271.4

Într-un clasament al canalelor violente, pe primul loc, în ceea ce privește numărul de acte de violență pentru întreaga perioadă monitorizată, se află Acasă TV, cu 354 acte, urmat de ProTV, PrimaTv, Antena 1 și, în finalul clasamentului, de postul public de televiziune, TVR1 (aproape la jumătate față de primul clasat).

Totuși, acest indicator nu este foarte potrivit pentru a face un clasament al canalelor violente deoarece, pe de o parte, Acasă TV este, așa cum spuneam mai devreme, un canal tematic, pe care, în toată perioada monitorizată au fost majoritar filme, și, pe de altă parte, nici în ceea ce privește restul canalelor nu se pot pune în balanță aceste date brute, deoarece programul din săptămâna studiată a cuprins și anumite emisiuni atipice care au făcut ca nu în fiecare seară să existe filmele obișnuite pe fiecare canal. Spre exemplu, Antena 1 a avut, atât marți cât și miercuri, transmisiile sportive (fotbal) ceea ce i-a diminuat considerabil cantitatea de violență ficțională (la alți indicatori, cu o comparabilitate mai mare, vom vedea că acest canal se află pe primele locuri). La fel, TVR1 a avut luni o emisiune de concurs de modele.

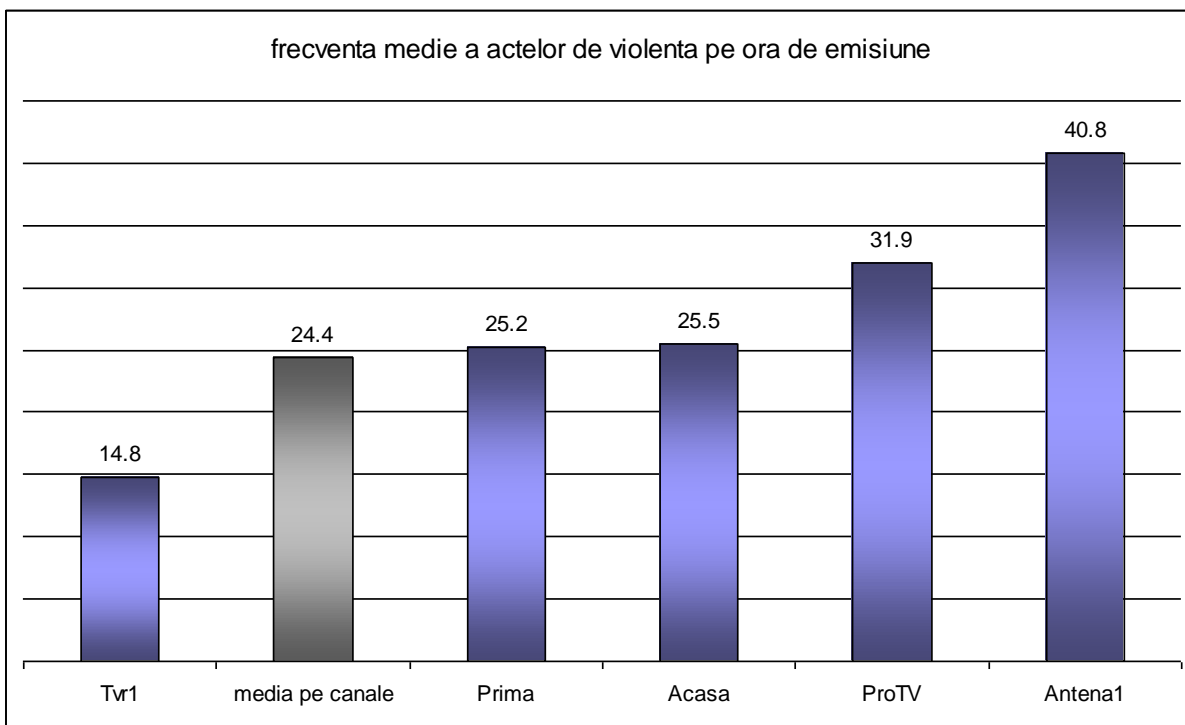
Un indicator după care putem face o comparație a canalelor este indicatorul compus “număr mediu de acte de violență pe emisiune”. Astfel, și dacă anumite canale au difuzat în perioada respectivă mai puține emisiuni ficționale, putem vedea înclinația unui canal de a difuza emisiuni mai violente decât emisiunile difuzate de alt canal.

Din această perspectivă, cel mai violent canal se arată a fi ProTV-ul, cu în medie 47 de acte de violență pe emisiune, urmat de Antena1, Acasă, TVR1 și Prima TV. Vedem astfel că, deși Acasă și prima păreau canale violente după numărul de acte de violență per canal, ele transmit emisiuni mai puțin violente decât ProTV sau Antena 1.

Canalul public de televiziune, rămâne și după acest indicator un canal puțin violent, cu o medie de 21 de acte de violență pe emisiune.

Totuși, și acest indicator are unele deficiențe. Astfel, sunt comparate emisiuni care durează jumătate de oră sau mai puțin, cu emisiuni care durează o oră și jumătate sau mai mult. Pentru a îndrepta și această deficiență am construit un alt indicator, anume « frecvență medie a actelor de violență pe oră de emisiune ». Menționăm că ora de emisiune avută în vedere este chiar durata concretă a emisiunii, fără pauzele publicitare care o preced, postced sau segmentează (acolo unde este cazul).

După acest indicator, cel mai violent canal este Antena 1 (cu o medie de 40 de acte pe oră), urmat de ProTV, Acasă, Prima și TVR1.

Durata actelor de violență ficțională

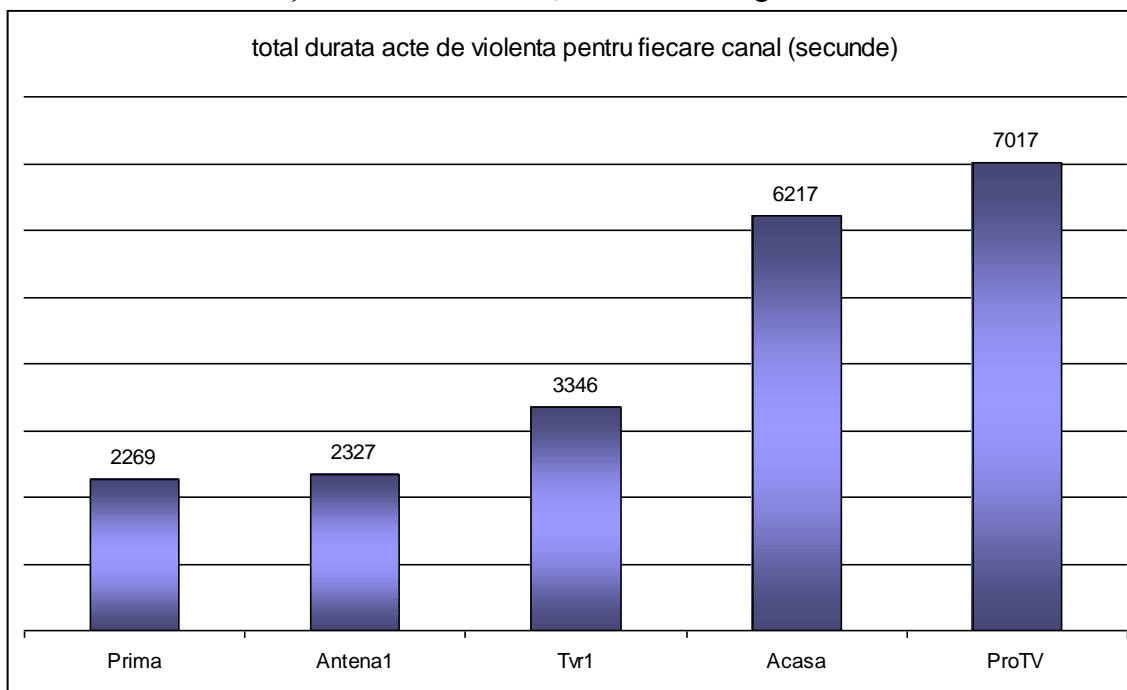
Așa cum am văzut, canalele diferă în ceea ce privește numărul de acte de violență (per total, per emisiune și per oră de emisiune) și în ceea ce privește durata emisiunilor difuzate, dar, vom vedea în continuare, diferă semnificativ și în ceea ce privește durata actelor de violență.

Pentru toate canalele	nr. de emisiuni de tip ficțional	durata minima	durata maxima	suma duratelor	durata medie a unei emisiuni de tip ficțional
durata emisiunilor de tip ficțional (in minute)	50	19	128	3115	62

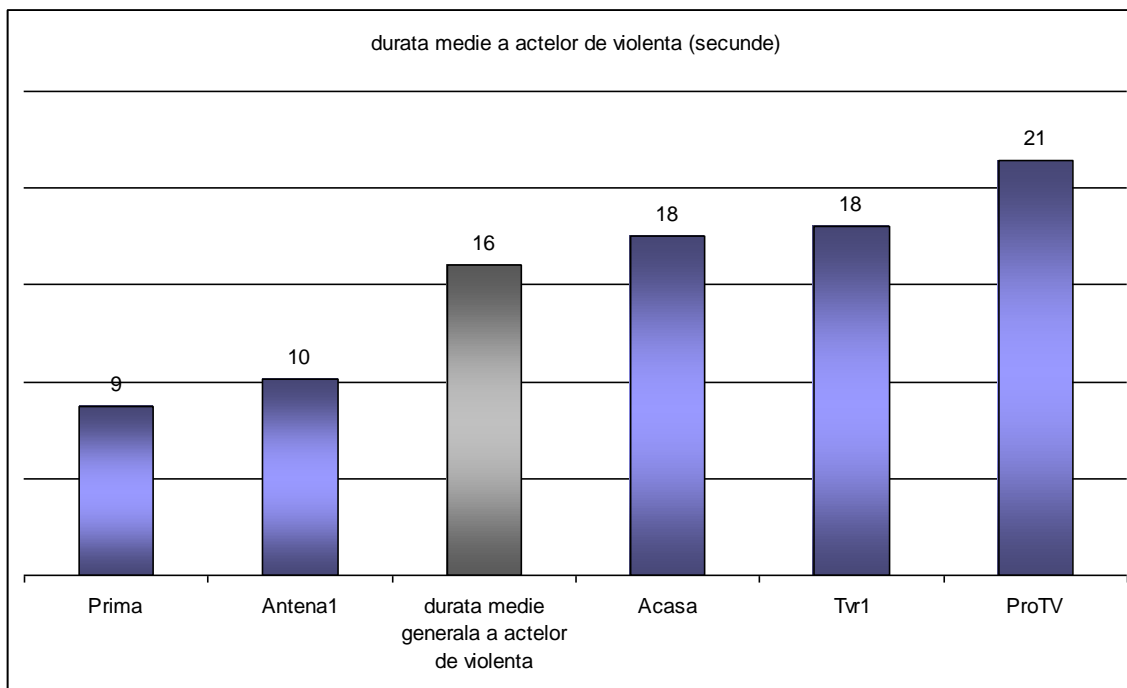
La nivel general, pentru toate canalele, durata medie a unei emisiuni este de 62 de minute.

Pentru toate canalele	numarul actelor de violenta	durata minima a actelor de violenta	durata maxima a actelor de violenta	Suma duratelor actelor de violenta	durata medie a actelor de violenta
durata actului de violenta (in secunde)	1357	1	320	21176	16

Durata medie a actului de violență este, la nivel tuturor canalelor, de 16 secunde. Cel mai scurt act de violență durează 1 secundă, iar cel mai lung act durează 320 secunde.

Deși, cum am spus și la frecvențe, indicatorii bruți nu sunt neapărat relevanți la o comparație între canale, vom spune totuși că, în ceea ce privește durata totală a actelor de violență pe fiecare canal, ProTV-ul se situează pe primul loc cu 7017 secunde, urmat de Acasă, cu 6217 secunde de violență, TVR1, Antena1 și Prima. Deja putem vedea, din inversarea primelor două clasate în tabelele cu indicatorii bruți (total frecvențe pe canal și total durate pe canal), faptul că tipul de violență ficțională difuzată pe ProTV diferă de cel de pe Acasă TV (acesta din urmă având scene de violență mai scurte).

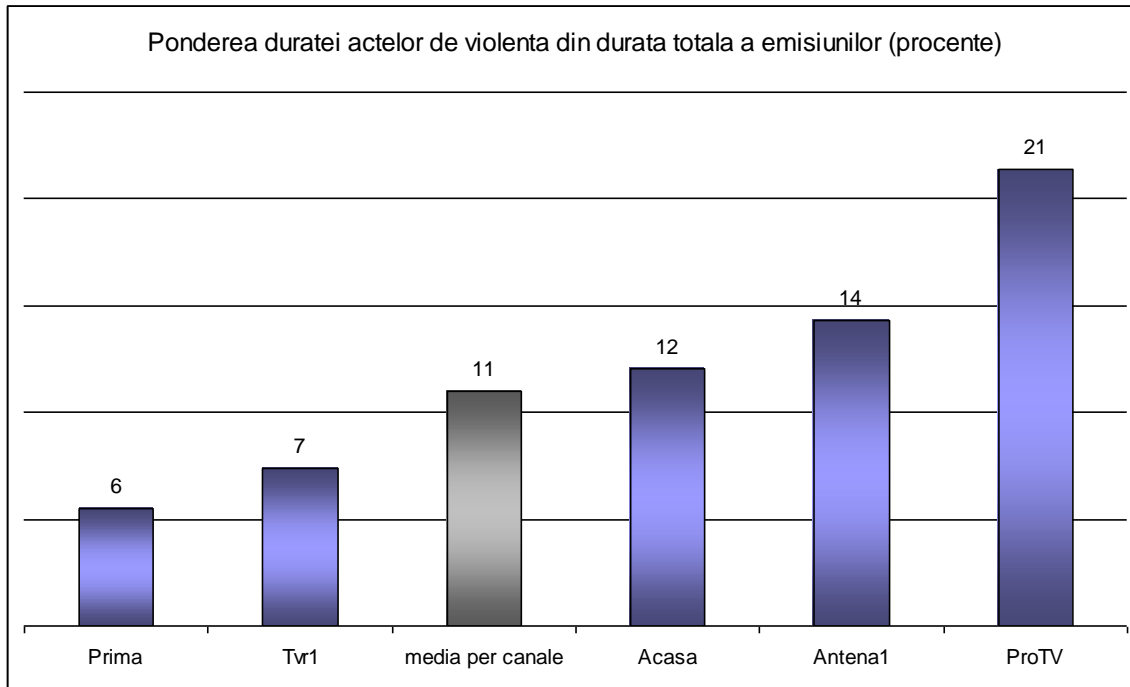

Pentru comparabilitate, am construit indicatorul “durată medie a actelor de violență”. Prin aceasta am vrut să vedem dacă există un fel de profil al canalelor, în ceea ce privește durata actelor de violență. În urma cercetării s-a constatat că ProTV-ul are cele mai lungi acte de violență, cu 21 secunde media actelor de violență, în timp ce Prima are cele mai scurte acte de violență (9 secunde). Acasă TV este la egalitate, sub acest aspect cu canalul public de televiziune cu o medie de 18 secunde per act de violență.

ponderea duratei violentei fictionale din totalul duratei emisiunilor de acest tip	ponderea duratei violentei din o ora de emsiune
11	7

Un alt indicator construit a fost cel al ponderii pe care o are violența în durata totală a emisiunilor de tip ficțional.

La nivelul tuturor canalelor, această pondere se află la nivelul de 11%. Pentru fiecare canal în parte însă, situația diferă foarte mult. Dacă ProTV-ul, cel mai violent canal sub acest aspect, are 21% din durata emisiunilor violență, Prima TV, nu are „decât” 6%. TVR1 rămâne un canal mai puțin violent, la o treime din valoarea înregistrată pentru ProTV și la jumătate din violența de pe Antena 1.

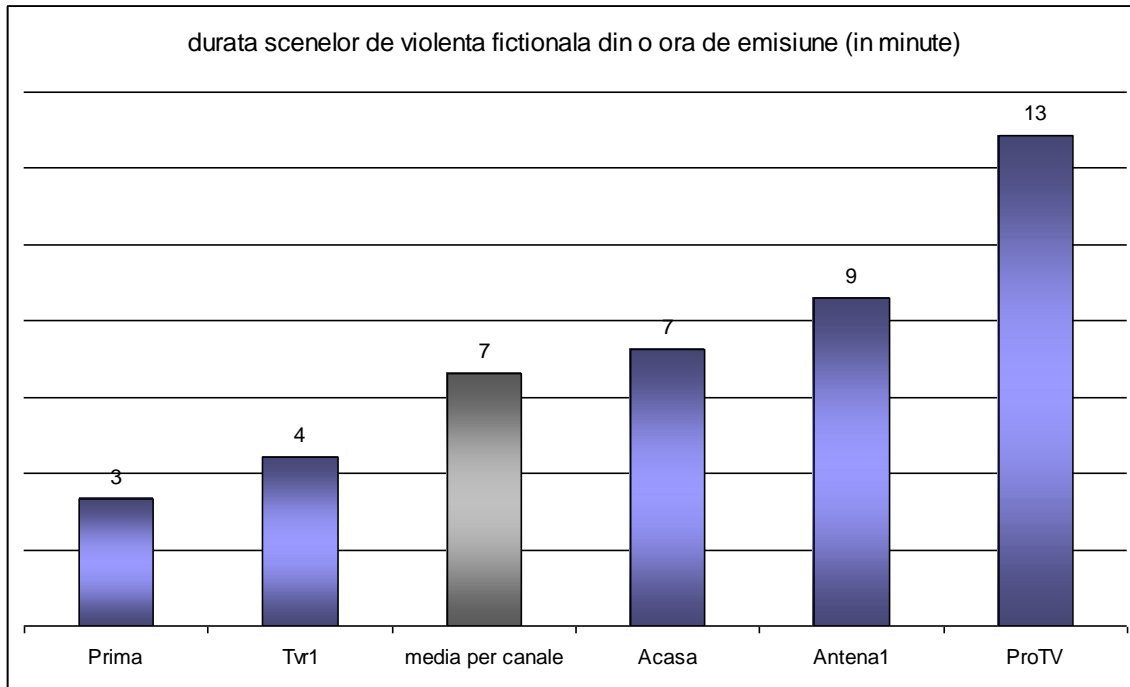

Un alt indicator compus, echivalent cu cel de dinainte dar mai ușor de citit, este cel al “duratei scenelor de violență din o oră de emisiune”. În medie, acest indicator are valoarea 7, ceea ce înseamnă că, din 60 de minute de emisiune, 7 sunt violente.

Graficul de mai jos ne indică faptul că, pe ProTv, din o oră de emisiuni ficționale, 47 de minute sunt neviolente, în timp ce 13 minute¹ sunt pline de violență. Pe Antena 1 sunt 9 minute de violență într-o oră de emisiune, pe Acasă aproape 7² minute, pe TVR1 4 minute și pe Prima TV 3 minute.

¹ Reamintim faptul că măsurarea s-a făcut în secunde. Doar pentru citirea mai ușoară a datelor s-a realizat trecerea în minute.

² Diferența de nivel între media per canale și Acasă TV se datorează faptului că în reprezentarea grafică sunt folosite datele reale, iar în afișarea valorii, aceste date au fost approximate

Analiza actelor de violență în funcție de tipul de emisiune în care apar

Deoarece această categorie mare folosită până acum (cea a „emisiunilor ficționale”) poate fi, la rândul său împărțită în mai multe subtipuri, după mai multe criterii, am analizat mai detaliat toate aceste date.

În primul rând, prima clasificare făcută a fost cea în film și teatru TV (acesta din urmă a fost difuzat de TVR1 în ziua de luni).

film	1337
teatru TV	20

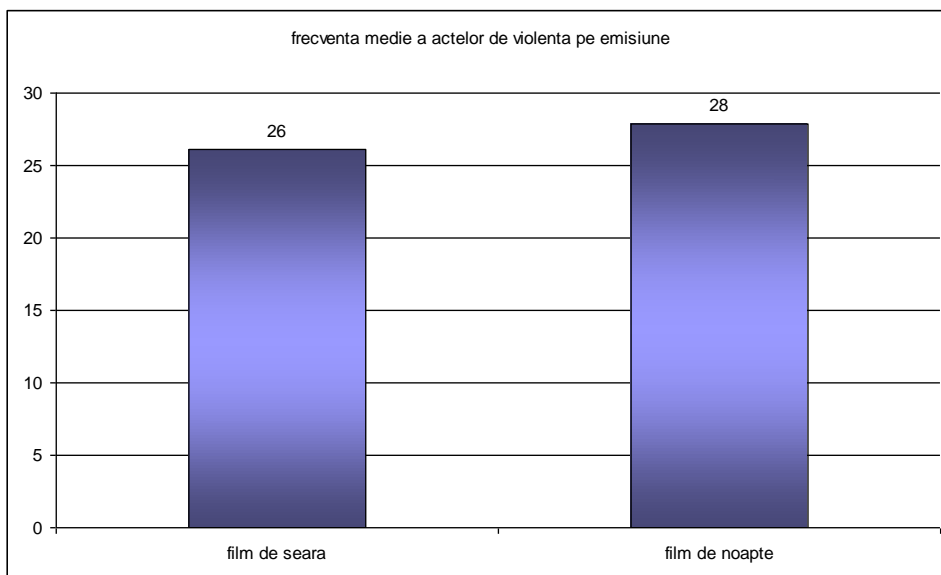
După cum se observă, teatrul a fost mai puțin violent și față de media actelor de violență pe emisiune la nivelul tuturor canalelor (27) și față de frecvența medie a actelor de violență per emisiune de pe TVR1 (21).

În ceea ce privește durata, un act mediu de violență a acestei emisiuni a durat 20 secunde, iar ponderea duratei violenței din total durată emisiune a fost de 10,35%. Ambele aceste valori sunt peste media pe canal, ceea ce redeschide discuția despre necesitatea contextualizării violenței ficționale.

O altă clasificare ce s-a operat în cadrul emisiunilor a fost cea între filme de seară și filme de noapte. Primele au fost considerate acele filme care începeau până la ora 22, în timp ce filmele de noapte erau cele care începeau după ora 22.

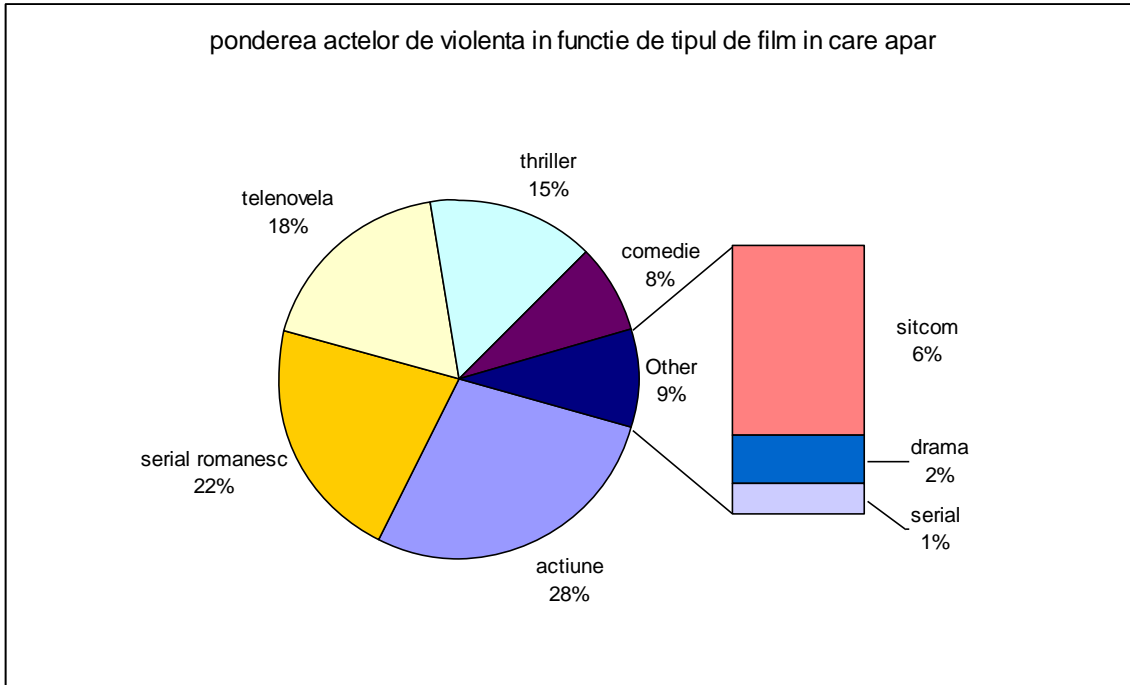

În ceea ce privește indicatorul frecvenței (considerat deocamdată în stare brută), filmele de seară par să conțină mai multă violență decât filmele de noapte. Trebuie ținut însă cont de faptul că au fost analizate mai puține emisiuni care se încadrau în această ultimă categorie și deci, diferența de frecvență poate fi astfel explicată.

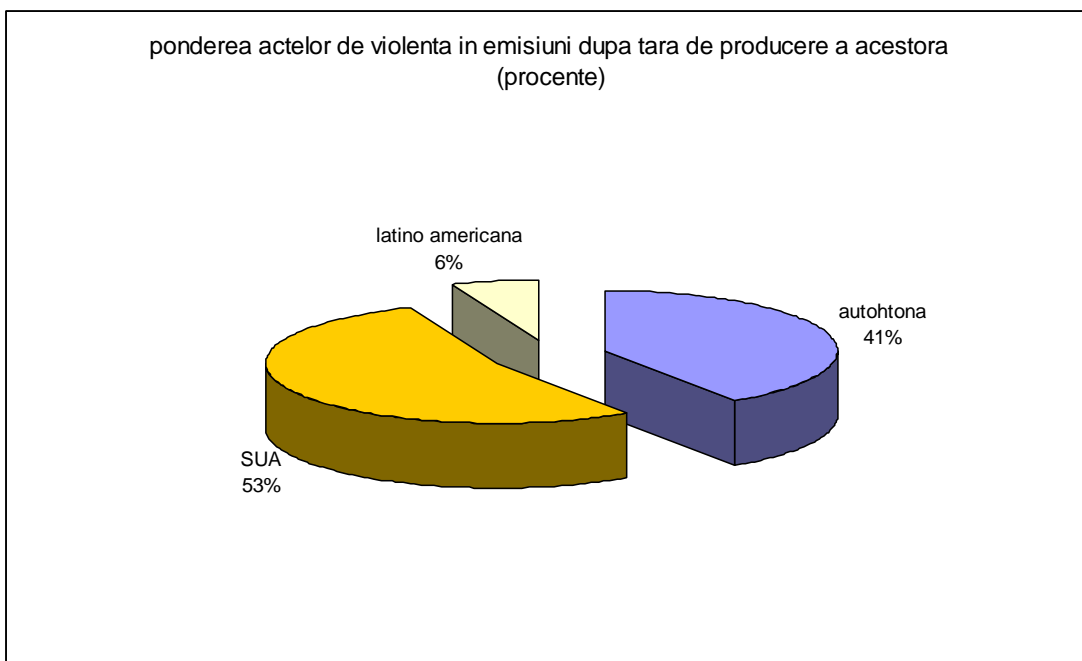

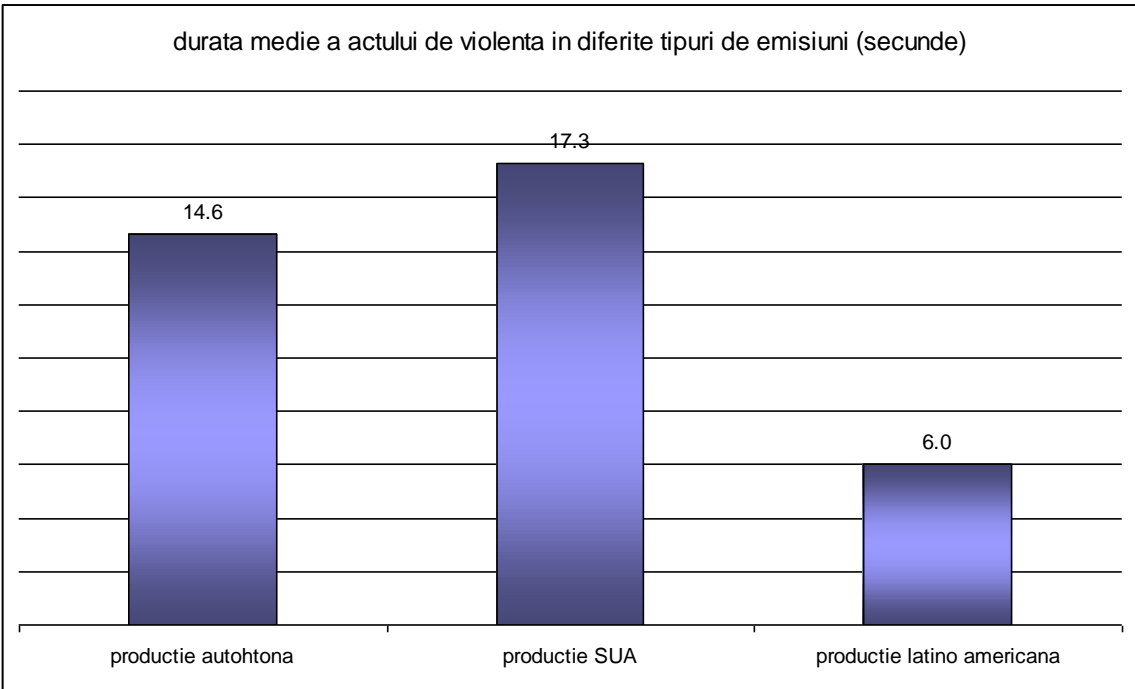
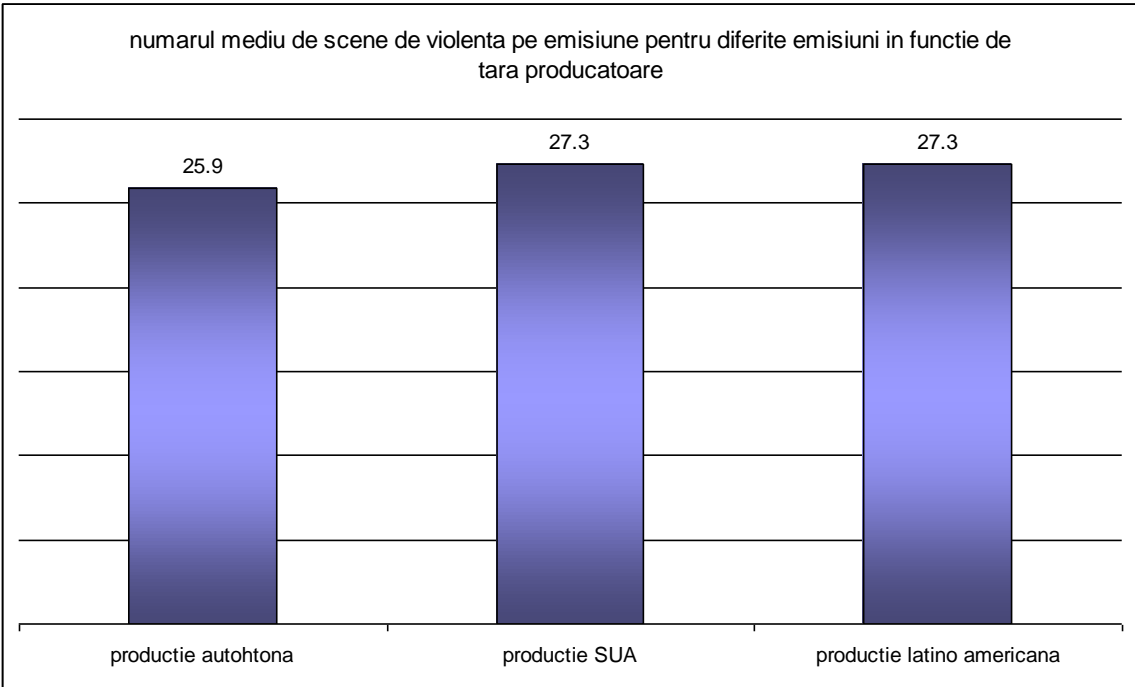
Astfel că, pentru a putea compara cele două tipuri de emisiuni, am calculat indicatorul pe care deja l-am mai folosit, anume cel al frecvenței medii a actelor de violență pe emisiune. De această dată, emisiunile de noapte s-au dovedit mai violente, nu însă mult mai violente, cu 28 de scene de violență față de 26 din emisiunile de seară.

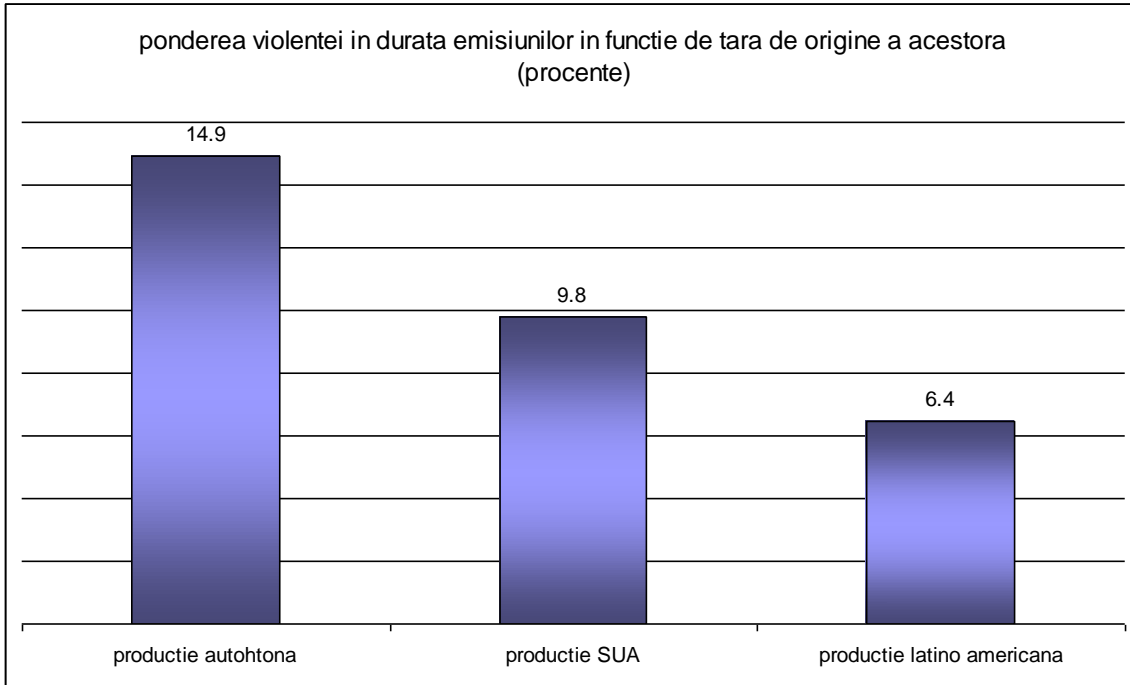
O altă clasificare a fost cea a tipologiei clasice a filmelor.

Astfel, cum era deja de așteptat, cele mai violente filme sunt cele de acțiune (cu 28% dintre cazurile de violență), în care predomină violența fizică dar apare și cea psihologică și cea economică. Acestea sunt urmate de serialele românești (altele decât telenovelele sau sitcom-urile care au fost clasate ca atare) cu o pondere de 22% din totalul actelor de violență. Dacă ar fi să ne luăm după țara de producție, 41% din violența ficțională difuzată în perioada monitorizată apare în producții românești (este adevărat că există foarte multe producții românești în grilele televiziunilor monitorizate dar la fel de adevărat este că acestea sunt foarte violente).

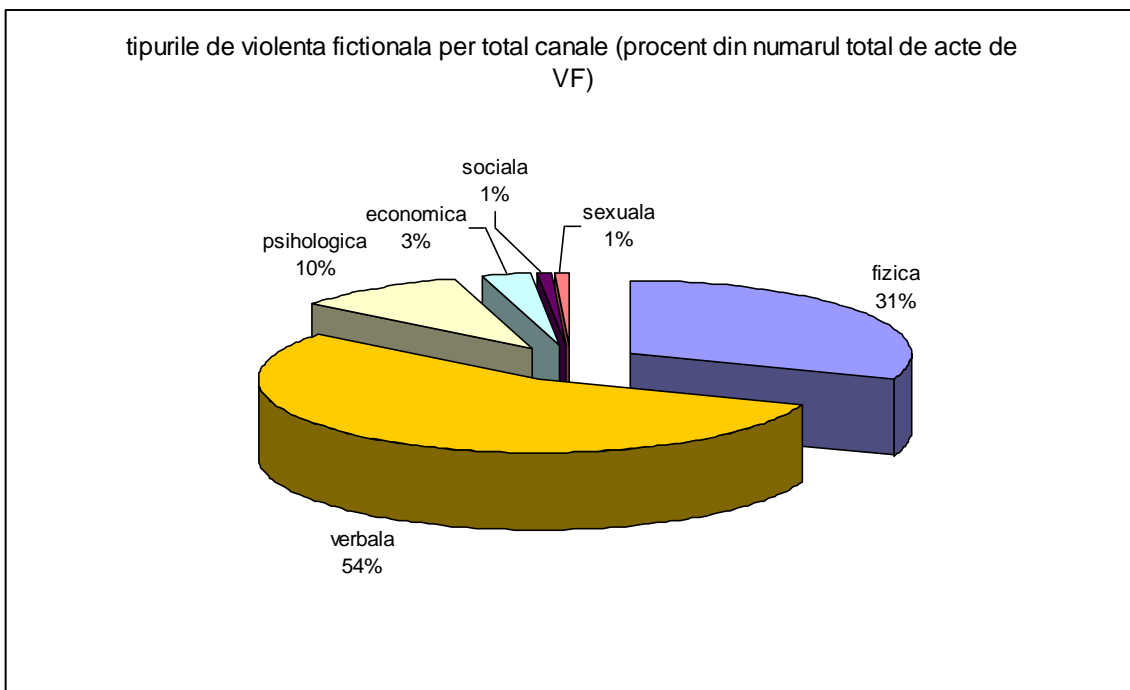

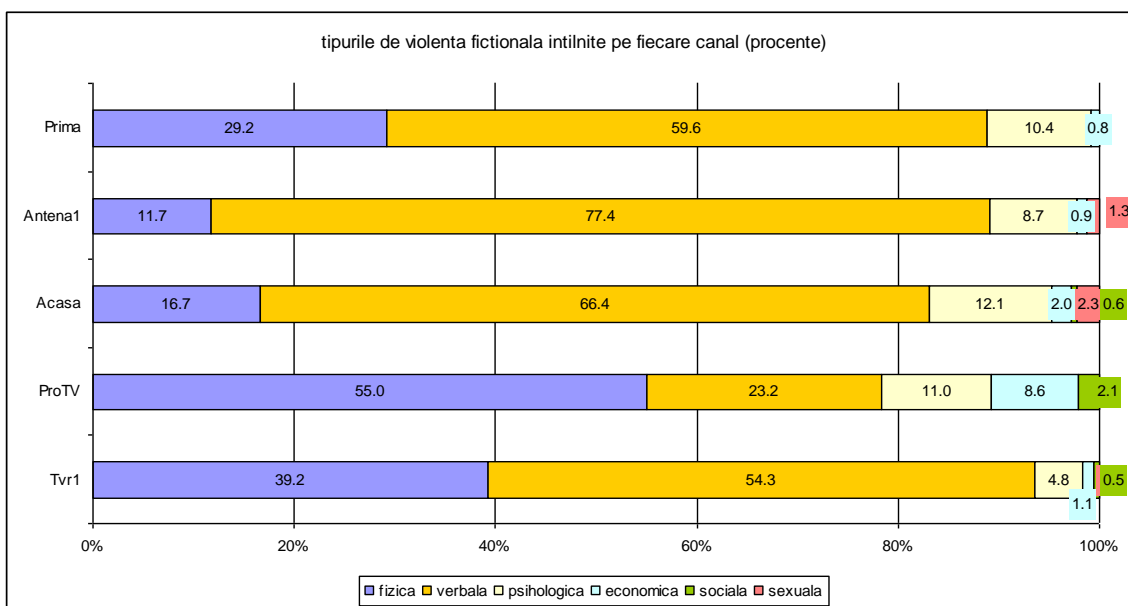

Tipologia actelor de violență

În ceea ce privește tipurile de violență, din totalul actelor înregistrate în perioada monitorizată, 54% sunt acte de violență verbală, urmate de 31% acte de violență fizică.

Violența psihologică care nu însoțește niciun alt act de violență³ este prezentă în 10% dintre cazurile analizate. Cel mai slab reprezentate tipuri de violență sunt cea socială și cea sexuală, cu câte un procent fiecare.

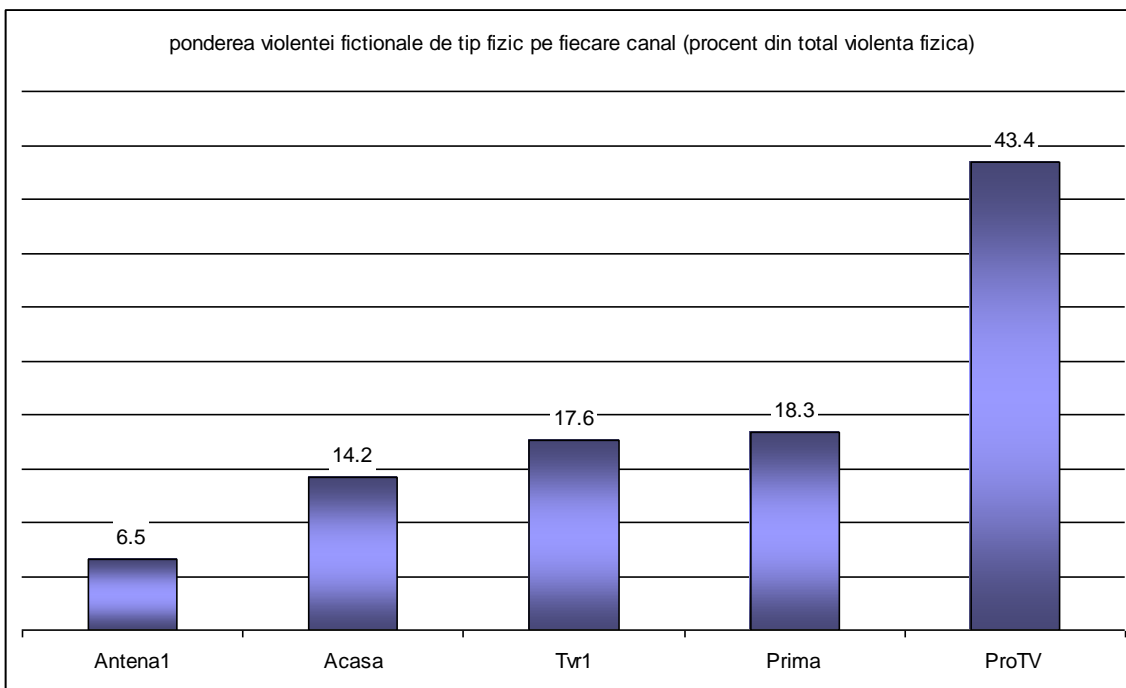
Pentru fiecare canal în parte, această pondere a tipurilor de violență variază față de media canalelor. Astfel, în ceea ce privește violența fizică, PRO TV-ul este cel mai violent canal, 55% din cazurile de violență de pe acest canal fiind de tip fizic. Cel mai puțin violent canal sub acest aspect pare să fie Antena 1 în care doar 11,7% dintre actele de violență ficțională prezentate sunt de tip fizic. Canalul public de televiziune TVR1 este, sub acest aspect pe un nedorit loc doi, cu 39% violență fizică din totalul actelor de violență de pe acest canal.

Antena 1, pe de altă parte, pare să fie un canal pe care predomină violența verbală, 77,4% din violența ficțională a acestui canal fiind de acest tip. Violența psihologică este, ca procent din total violență pe un canal, cel mai mult prezentă pe Acasă TV (12,1%), iar cea economică pe PRO TV (8,6%).

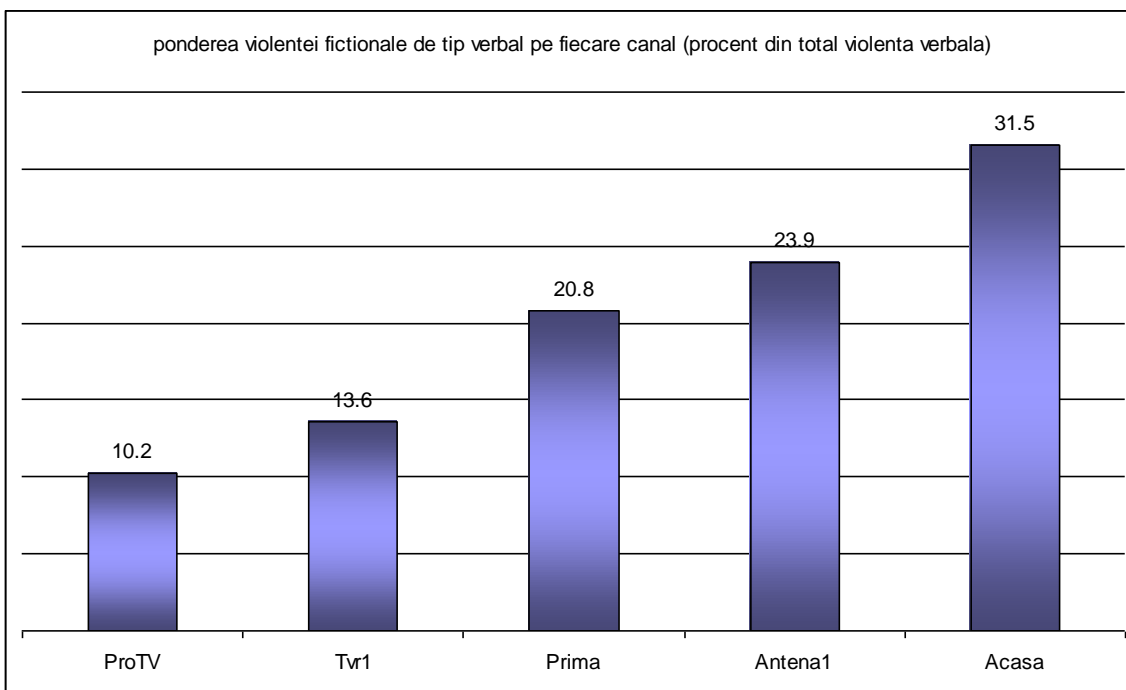
Violența socială și cea sexuală nu sunt prezente pe toate canalele, acolo unde sunt prezente având procente foarte mici. Astfel, violența sexuală apare doar pe canalele Acasă TV (cu 2,3% din total violență) și Antena 1 cu (1,3%), în timp ce violența socială trece de un procent doar pe canalul Pro TV (2,1%).

O altă manieră de a exprima rezultatele este prin ponderea actelor de violență de un anumit tip de pe un canal din totalul actelor de acel tip. Cu alte cuvinte, cât la sută din total violență fizică apare pe canalul public, cât la sută pe PRO TV etc.

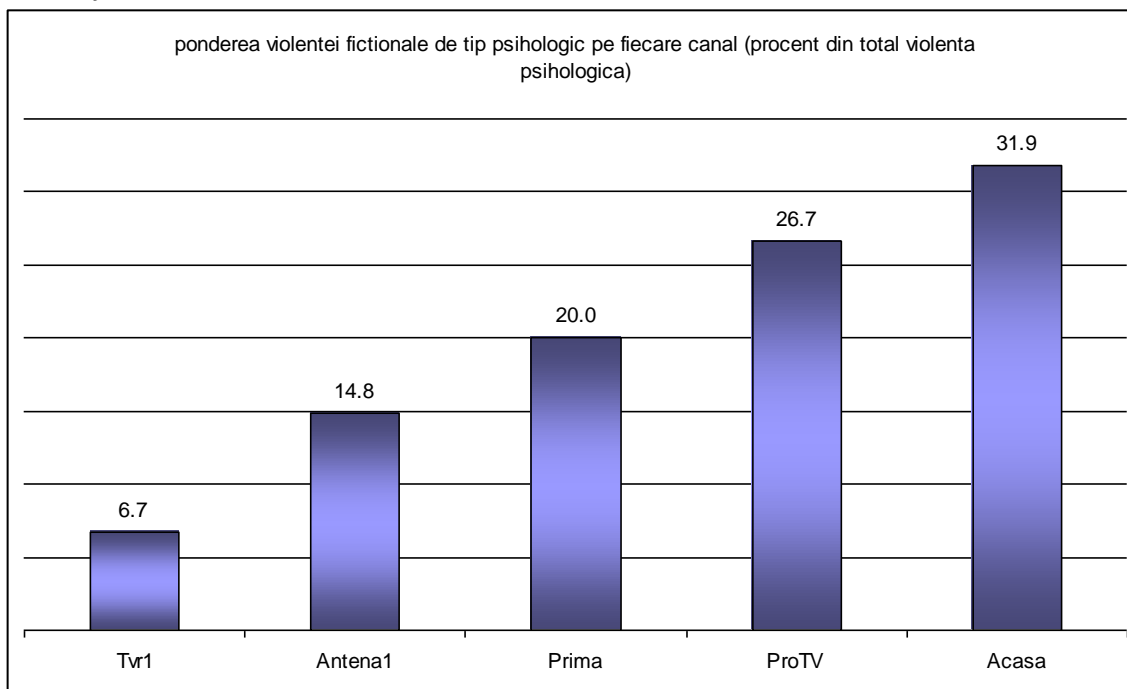
³ Revenim cu o precizare metodologică: deoarece orice tip de violență (fizică, verbală, economică, socială sau sexuală) poate să fie însoțit de violență psihologică, ceea ce ar fi multiplicat atât frecvența cât mai ales durata actelor de violență, am decis să numărăm acest tip de frecvență doar atunci când nu însoțește un alt act. În caz contrar, era analizat actul principal de violență.

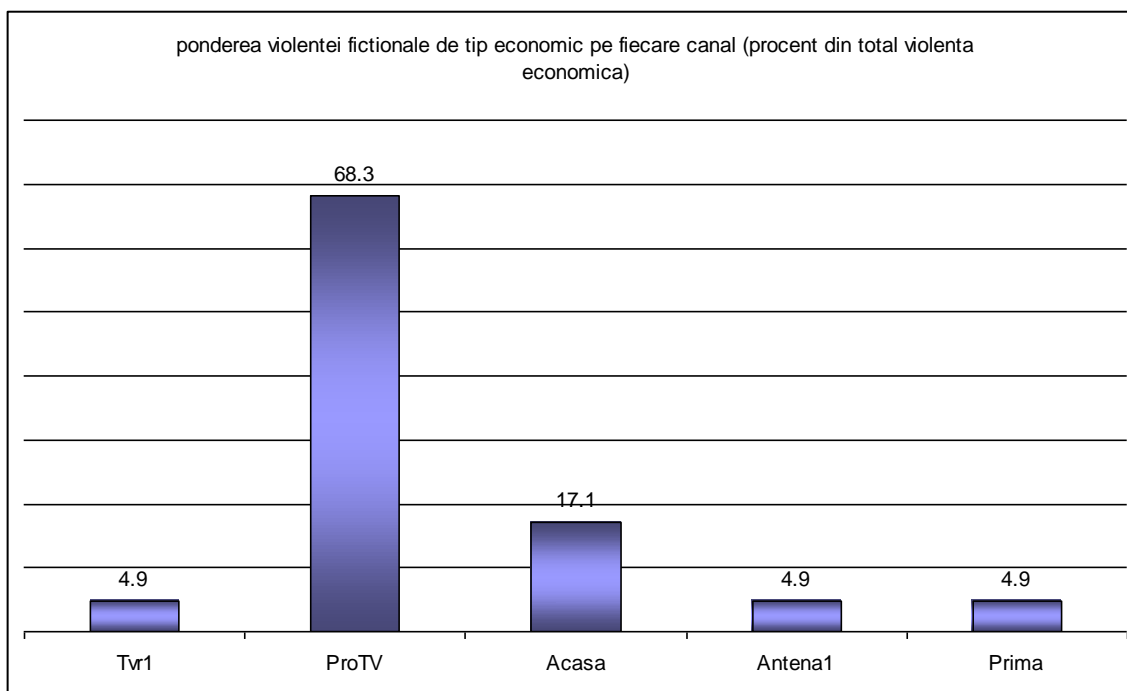
Graficul de mai sus indică această pondere în cazul violenței fizice. Se observă faptul că ProTV-ul rămâne cel mai violent canal sub acest aspect, 43,4% din totalul actelor de violență fizică aparținând acestui canal. După acesta urmează prima TV și TVR1, care contribuie aproximativ cu 18% la totalul de violență fizică, în finalul liste fiind canalul Antena 1, căreia îi aparține doar 6,5% din totalul de violență fizică.

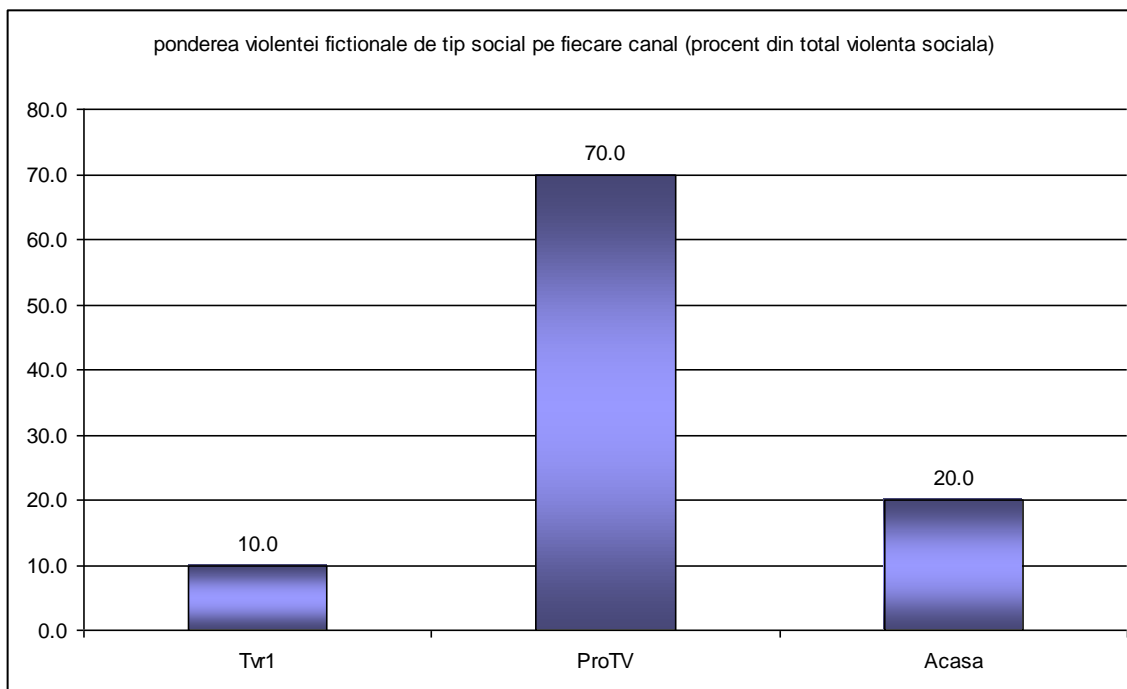
Deși în cadrul canalului Antena 1 cea mai mare parte a violenței era de tip verbal, totuși cea mai multă violență verbală, din totalul de acte de violență verbală, nu îi aparține acestui canal ci canalului Acasă. Acesta are 31,5% din totalul violenței verbale, urmat de Antena 1, cu 23,9% și de Prima Tv cu 20,8%.

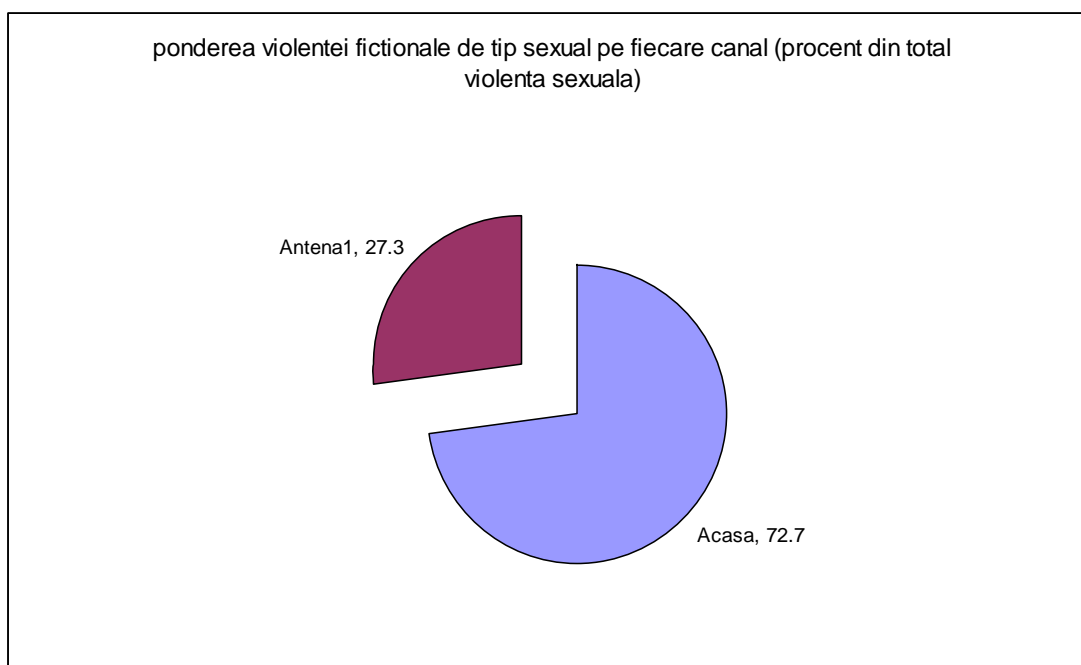
TVR1 este, sub acest aspect, cel mai puțin violent, având doar 6,7% violență din totalul violenței psihologice.

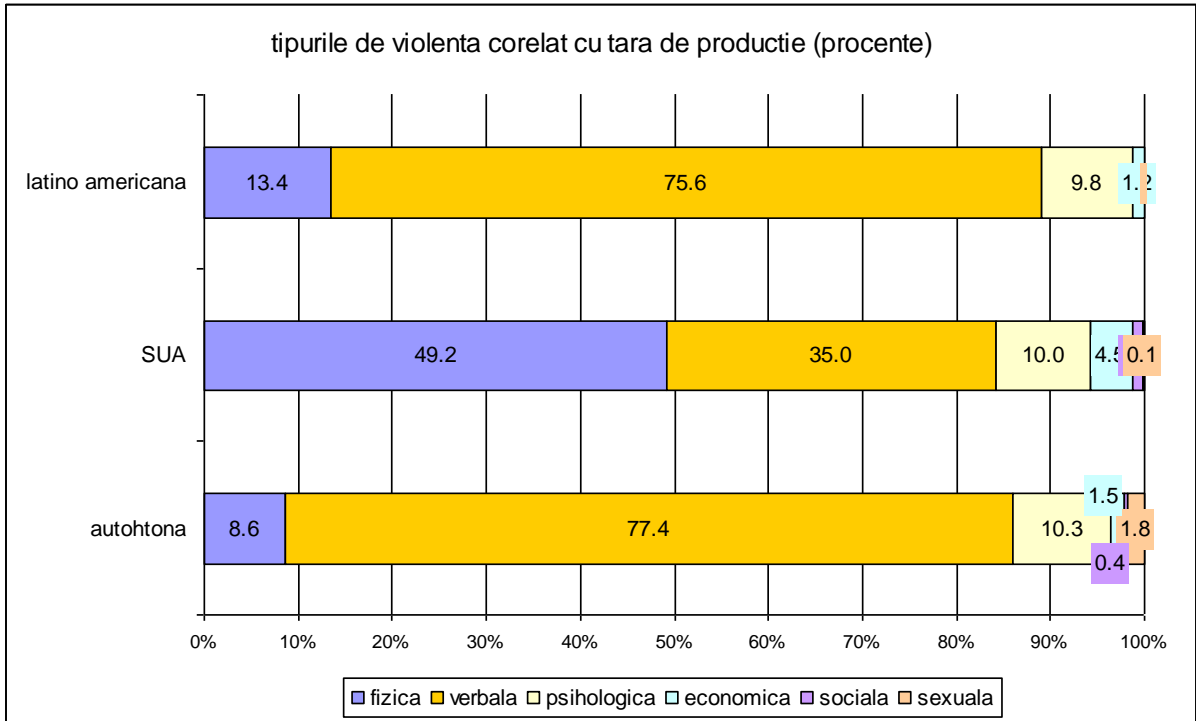

În ceea ce privește violența economică, aproape toată îi aparține trustului Media Pro (68,3% din violența economică apare pe PRO TV și 17,1% apare pe Acasă TV). TVR1, Antena1 și prima sunt la egalitate sub acest aspect.

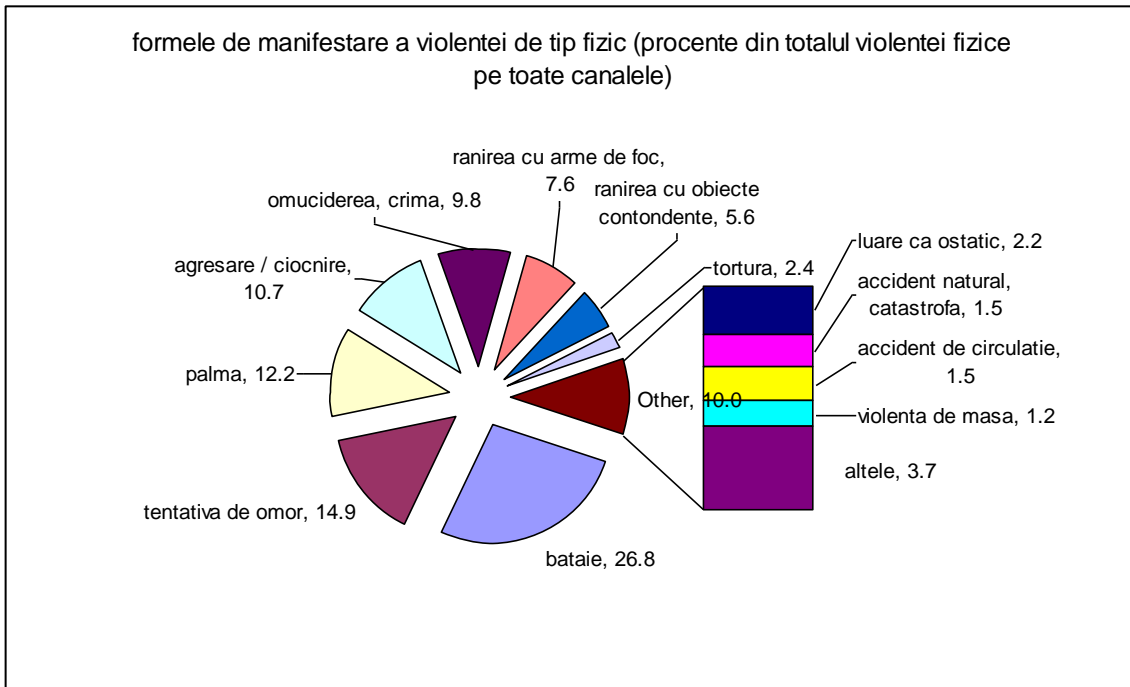

Așa cum am menționat deja, violența sexuală și cea socială nu apar pe toate canalele studiate. Astfel violența sexuală apare doar pe două canale, Acasă TV și Antena 1, pe primul apărând 72,7% dintre cazuri, în timp ce pe al doilea apare 27,3%.

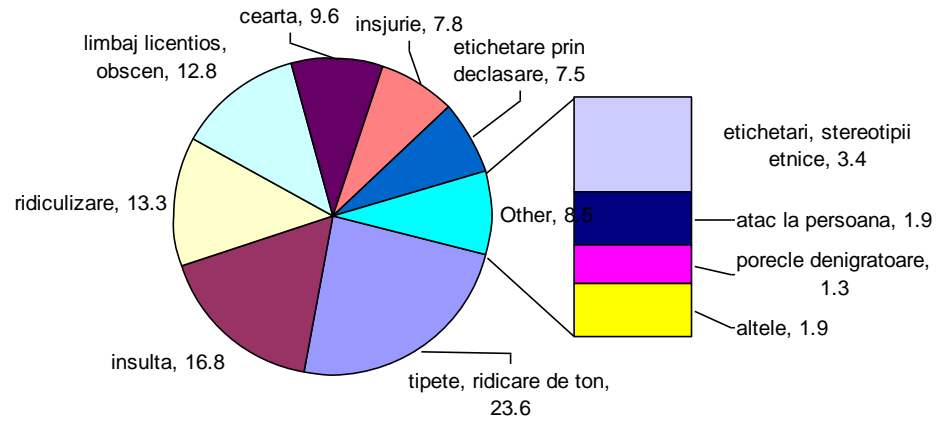

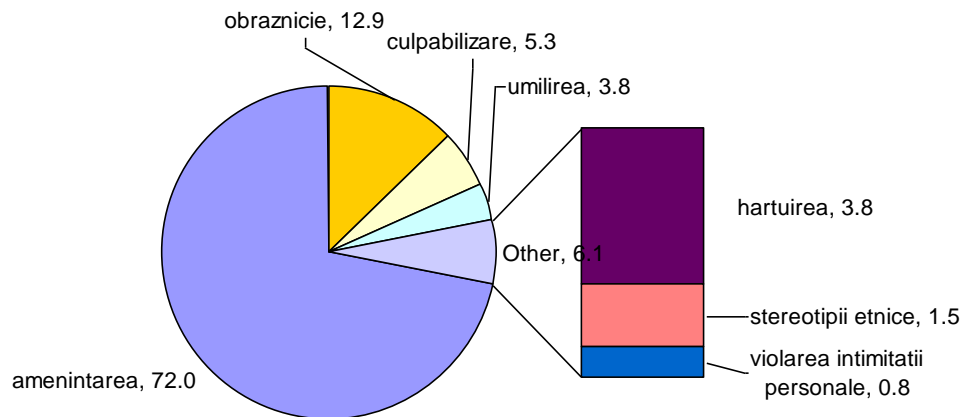
Formele de manifestare ale violenței ficționale

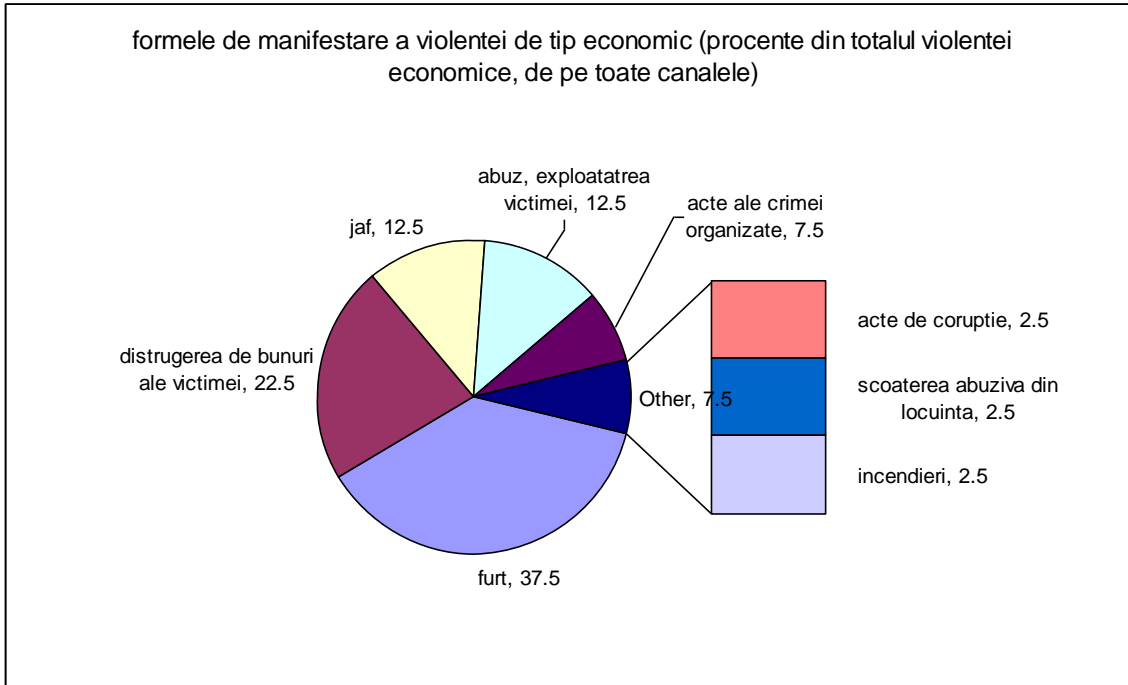

formele de manifestare a violentei de tip verbal (procente din totalul violenta verbala, pe toate canalele)

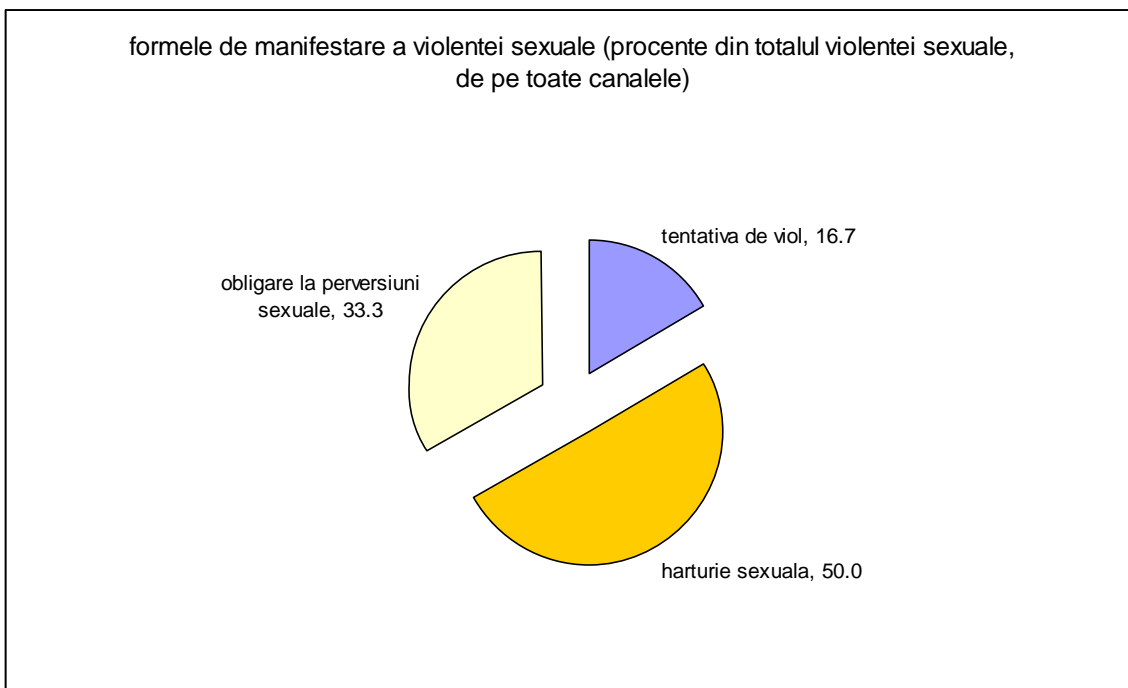

formele de manifestare a violentei de tip psihologic (procente din totalul violentei psihologice, de pe toate canalele)

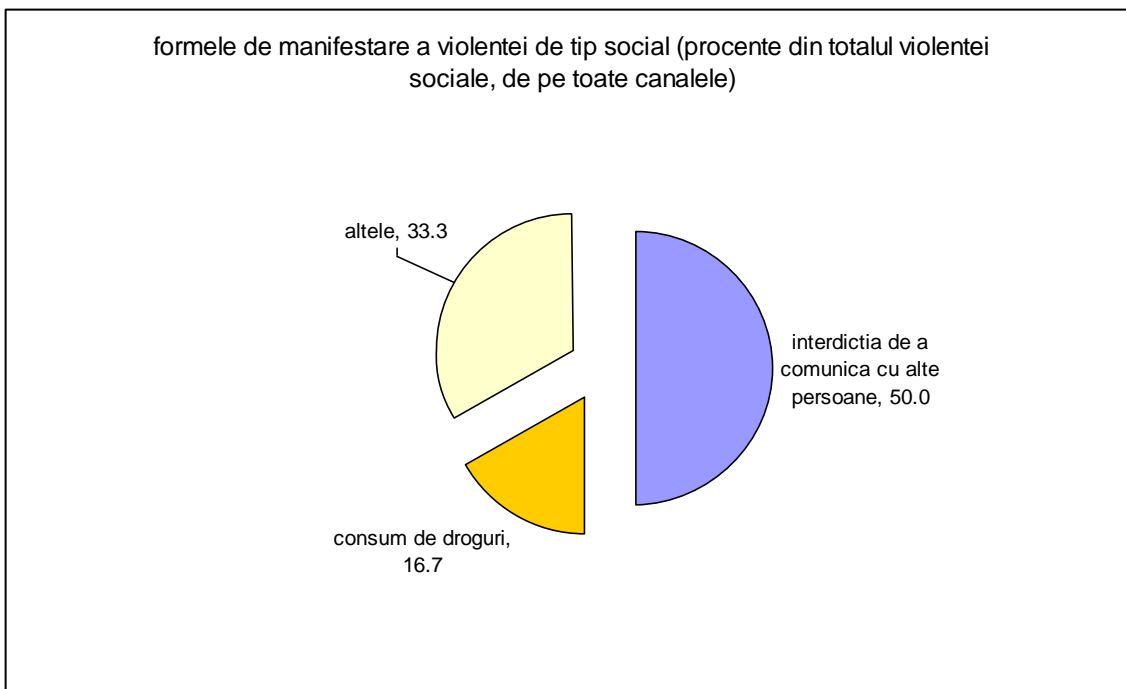

În ceea ce privește violența socială și cea sexuală, numărul actelor de acest fel a fost foarte mic în perioada monitorizată (6 și 12 acte). Totuși, pentru a păstra formatul în care au fost datele prezentate până la acest moment, am calculat ponderea fiecărei forme de manifestare a tipului respectiv.

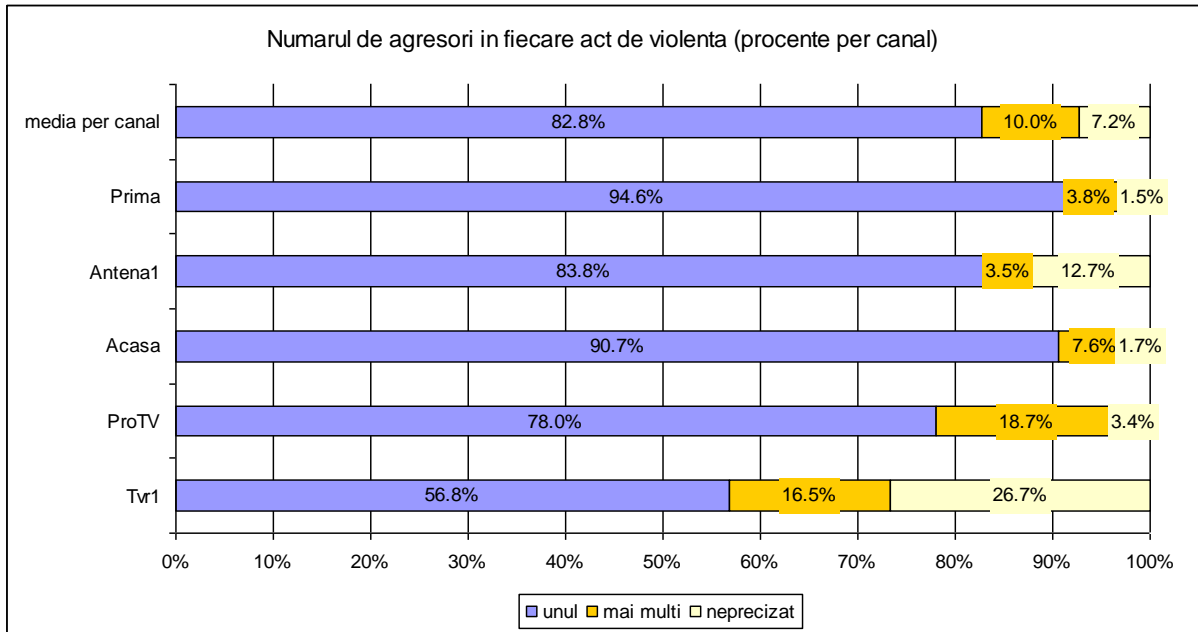
Astfel, din actele de violență sexuală, jumătate au fost de tipul hărțuielii sexuale (adică 6 acte), o treime a fost obligarea la perversiuni și 16,7% tentativă de viol.

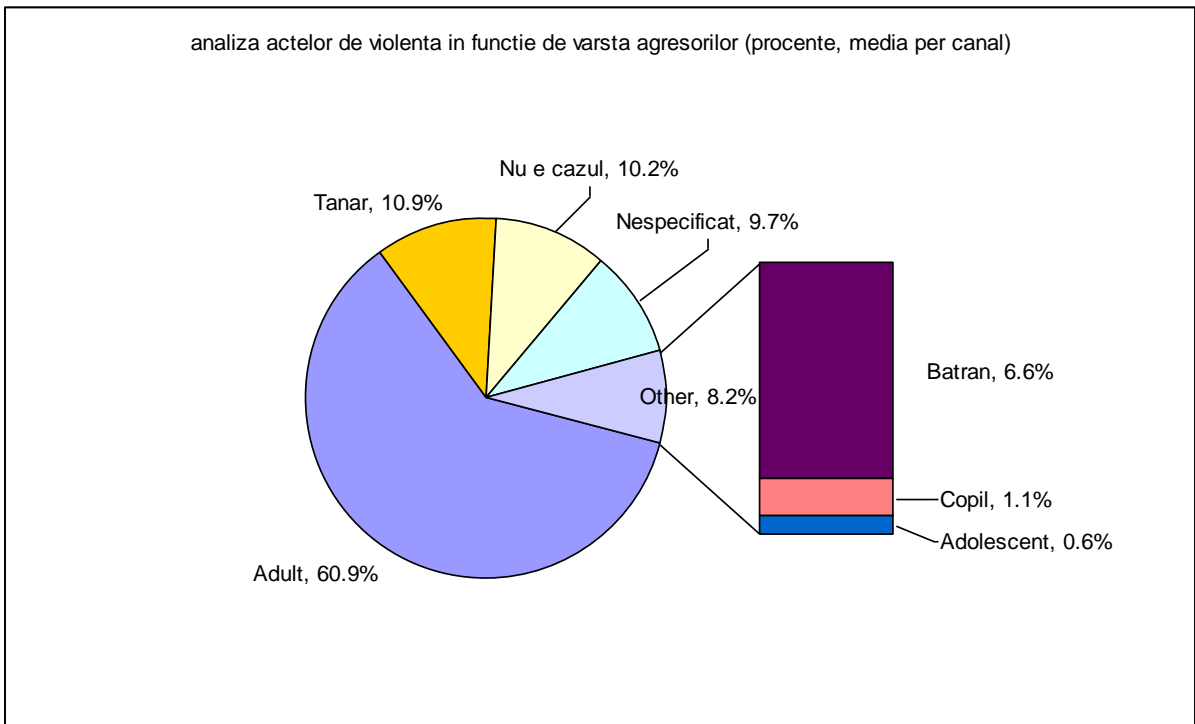
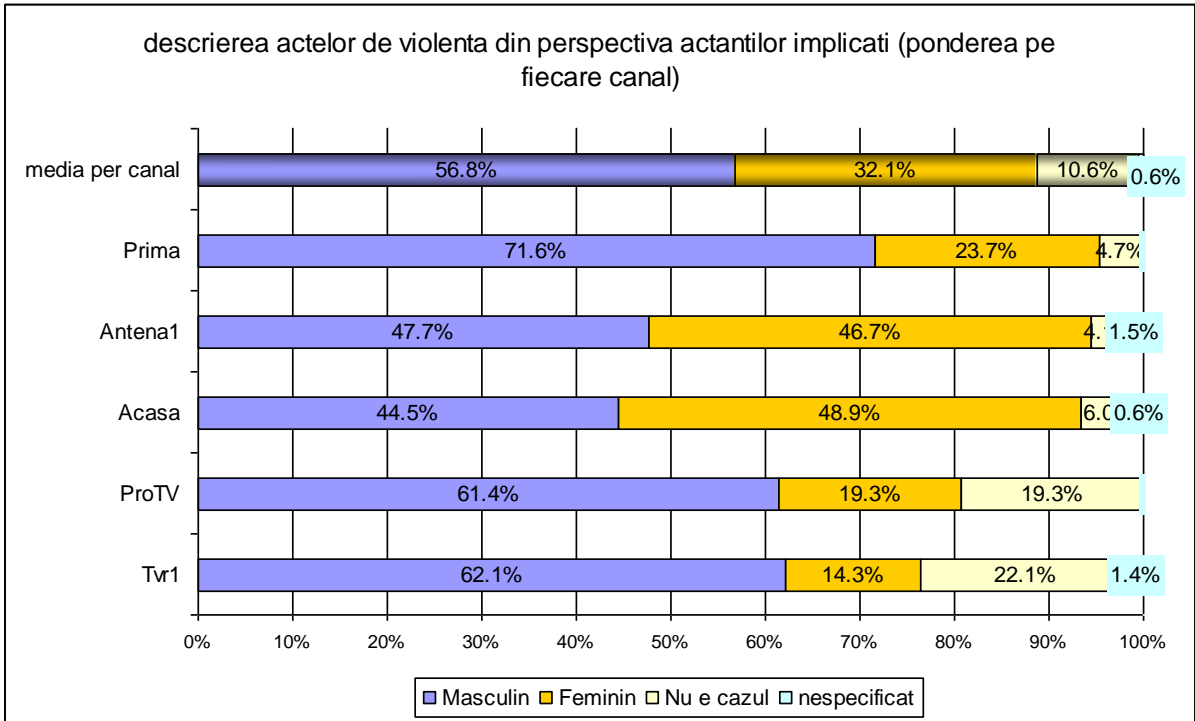
Întâmplător, am găsit aceleași proporții și la formele de manifestare ale violenței sociale. Concret, jumătate dintre acestea sunt reprezentate de interdicția de a comunica cu alte persoane, o treime de alte forme de manifestare și în 16,7% apare consumul de droguri ca tip de violență socială.

Actanții scenelor de violență. Agresori și victime

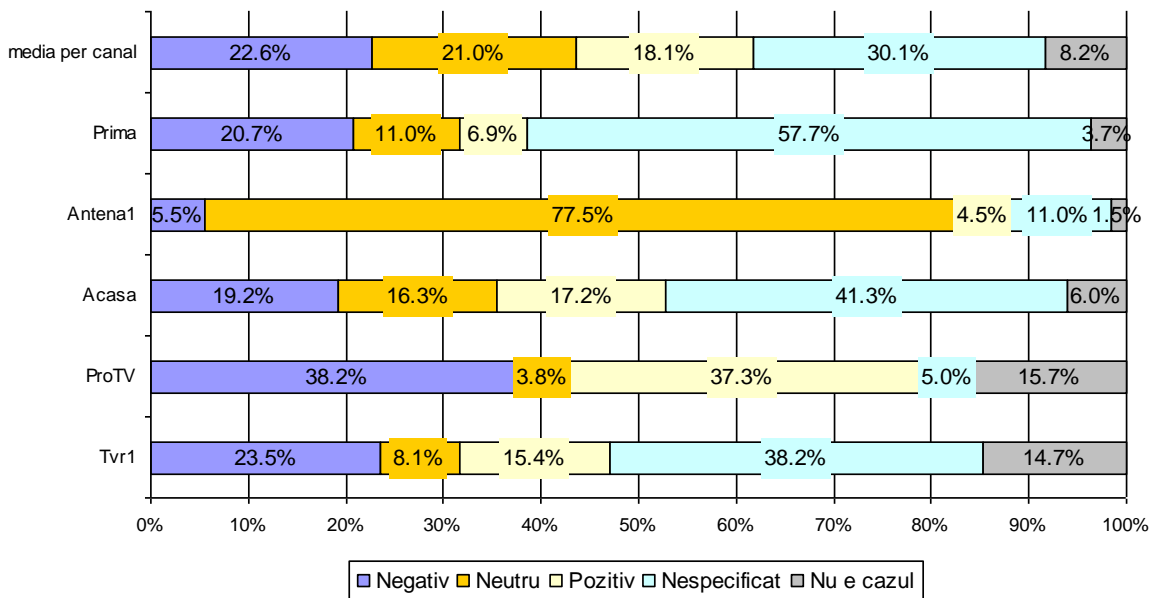
Agresorii în actele de violență

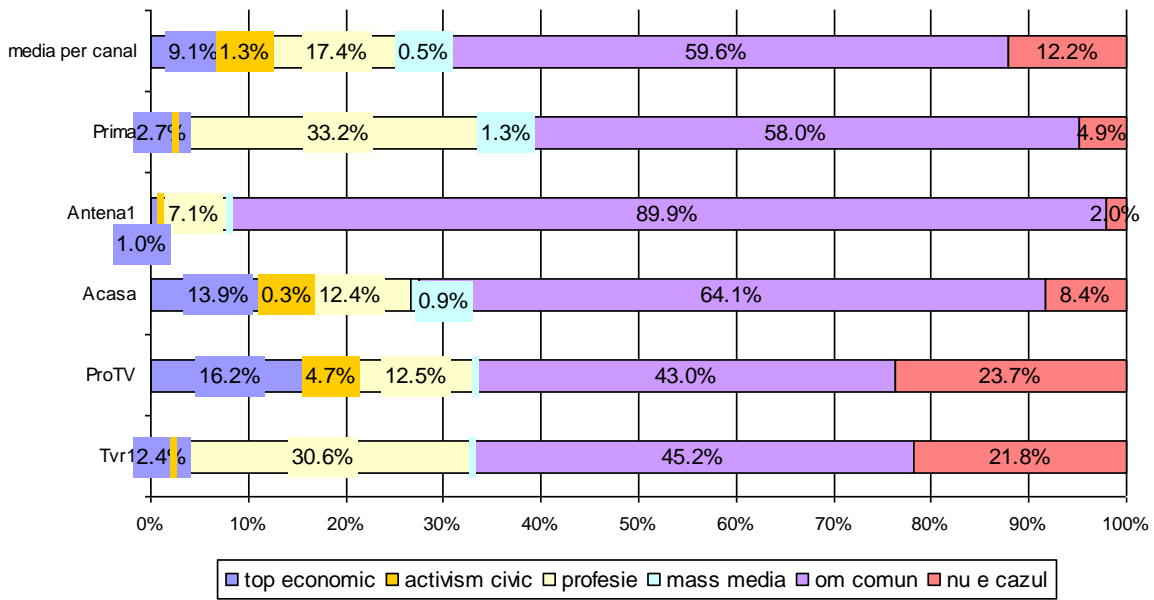
	Tvr1	ProTV	Acasa	Antena1	Prima	media per canal
Uman	89.4%	94.1%	96.6%	100.0%	98.4%	96.1%
Animal	0.7%	0.6%			0.4%	0.3%
Robot \ masinarie	1.4%		0.3%		0.4%	0.3%
Natura	4.2%					0.5%
Grupul	0.7%	4.4%	3.1%		0.4%	2.1%
Masa de oameni	0.7%	0.9%			0.4%	0.4%
altele	2.8%					0.3%

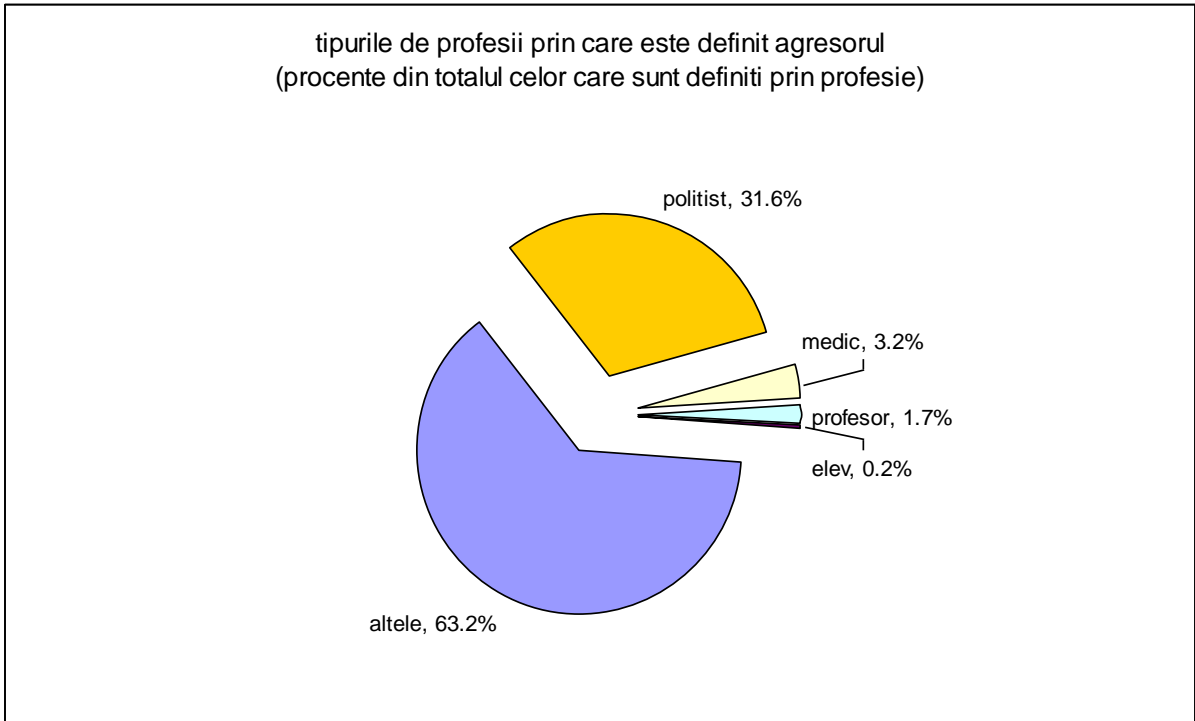

analiza comparativa a actelor de violenta pe canal in functie de rolul pe care agresorul il are in actiune (procente din total frecvente pe canal)

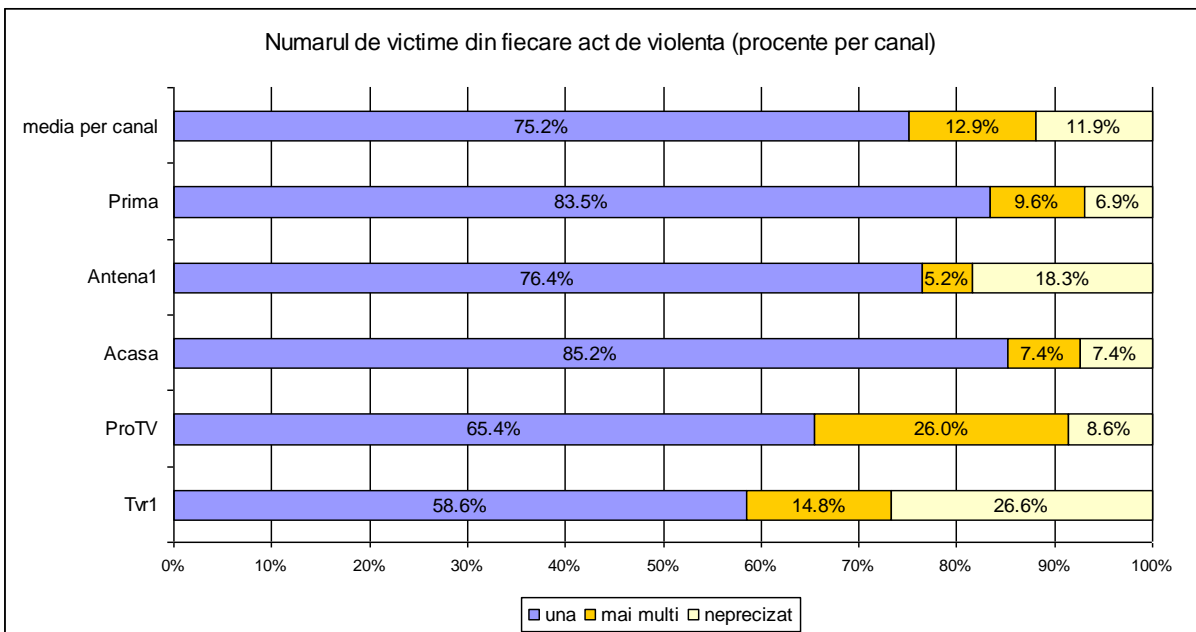
analiza comparativa a actelor de violenta in functie de modurile in care este definit agresorul (procente din totalul frecventelor pe canal)

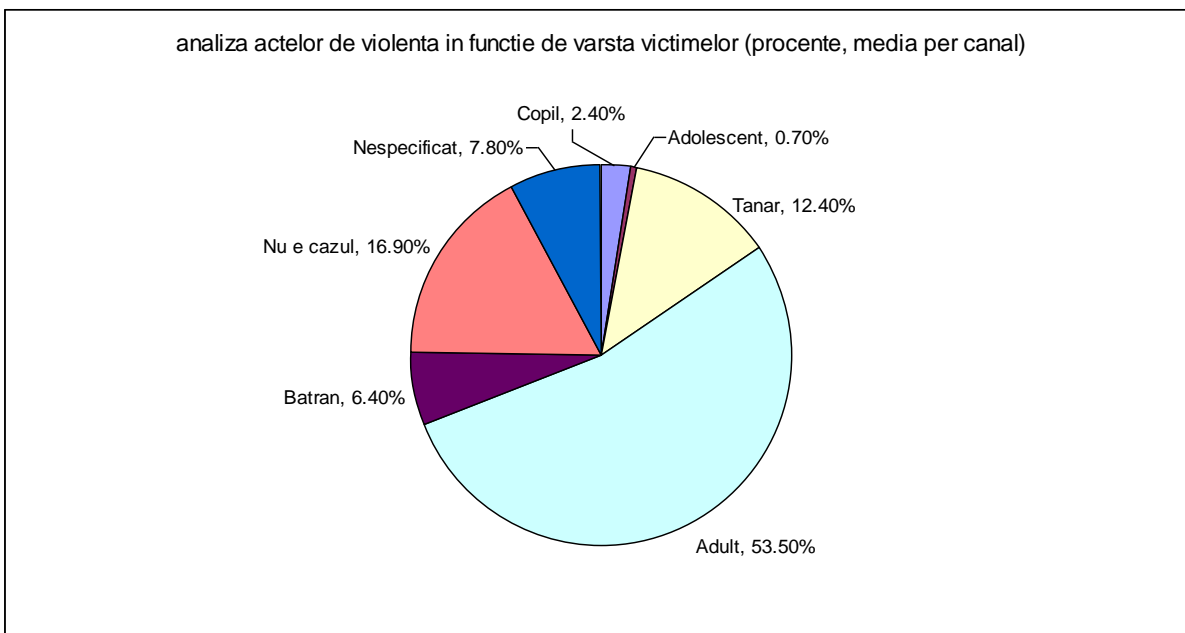
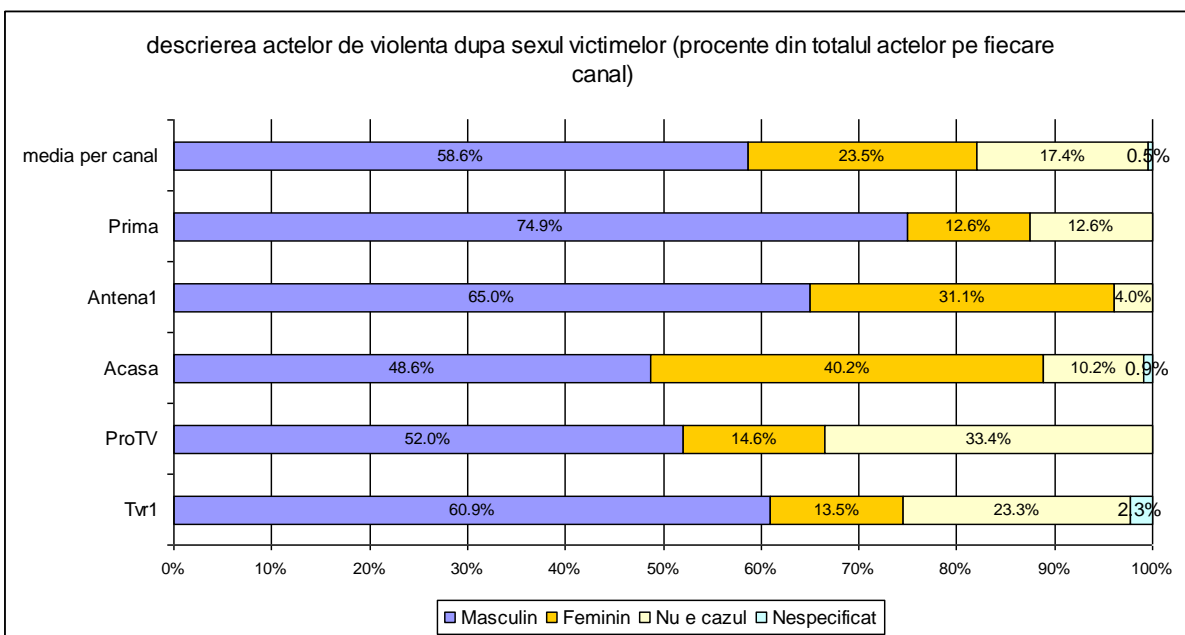

Victimele actelor de violență

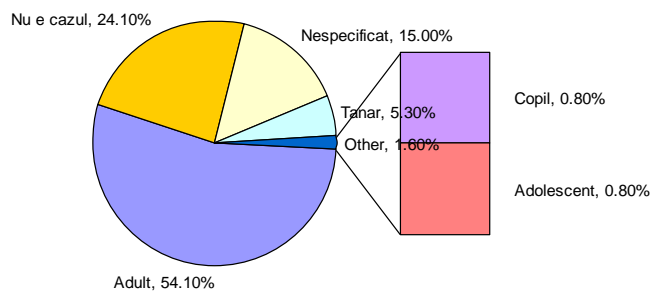
Actul de violență rămâne unul suportat individual în majoritatea cazurilor de violență ficțională (75,2%), doar în 13% dintre cazuri existând victime multiple. Cea mai frecventă a doua situație se găsește pe canalul ProTV a cărei profil filmic face ca violența ficțională prezentată să fie una de tip excepțional, unde răul amenință o masă mare de oameni, sau chiar planeta și binele e de obicei încarnat într-un individ, o pereche sau un grup de oameni.

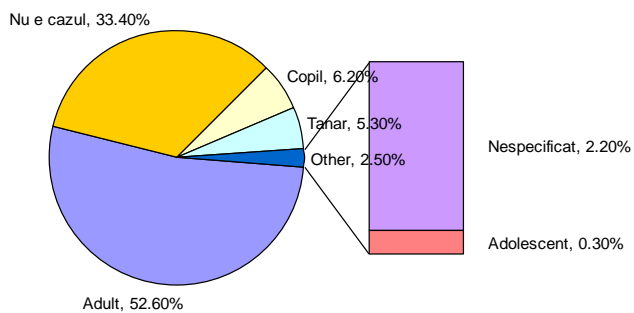
	Tvr1	ProTV	Acasa	Antena1	Prima	media per canal
Uman	89.5%	92.3%	95.2%	99.4%	97.2%	94.8%
Animal	2.3%	0.6%		0.6%	0.4%	0.6%
Robot/masinarie	1.5%	0.6%	0.9%			0.6%
Grupul	4.5%	5.0%	3.0%		2.0%	3.0%
Masa de oameni	2.3%	1.5%	0.9%		0.4%	1.0%

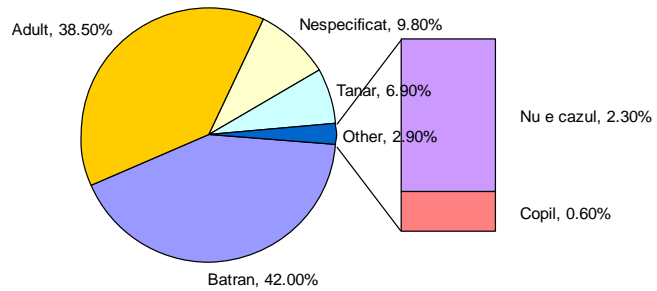
analiza actelor de violenta in functie de varsta victimelor (procente,), Tv1

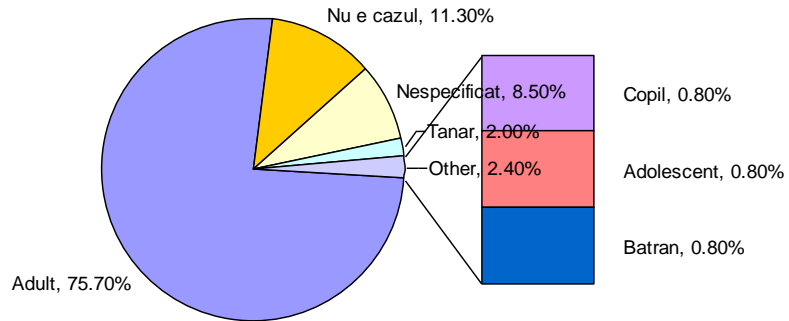
analiza actelor de violenta in functie de varsta victimelor (procente, ProTV)

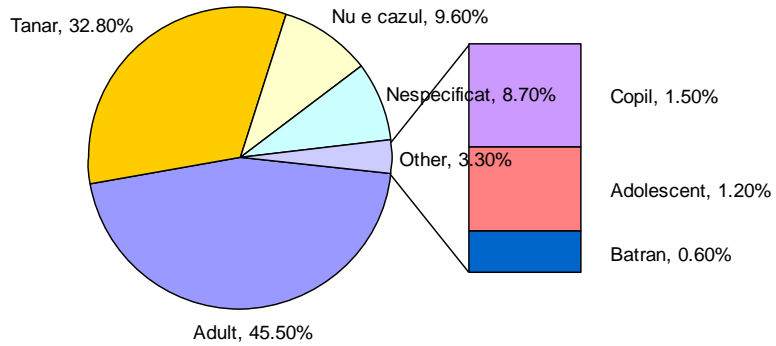
analiza actelor de violenta in functie de varsta victimelor (procente, Antena1)

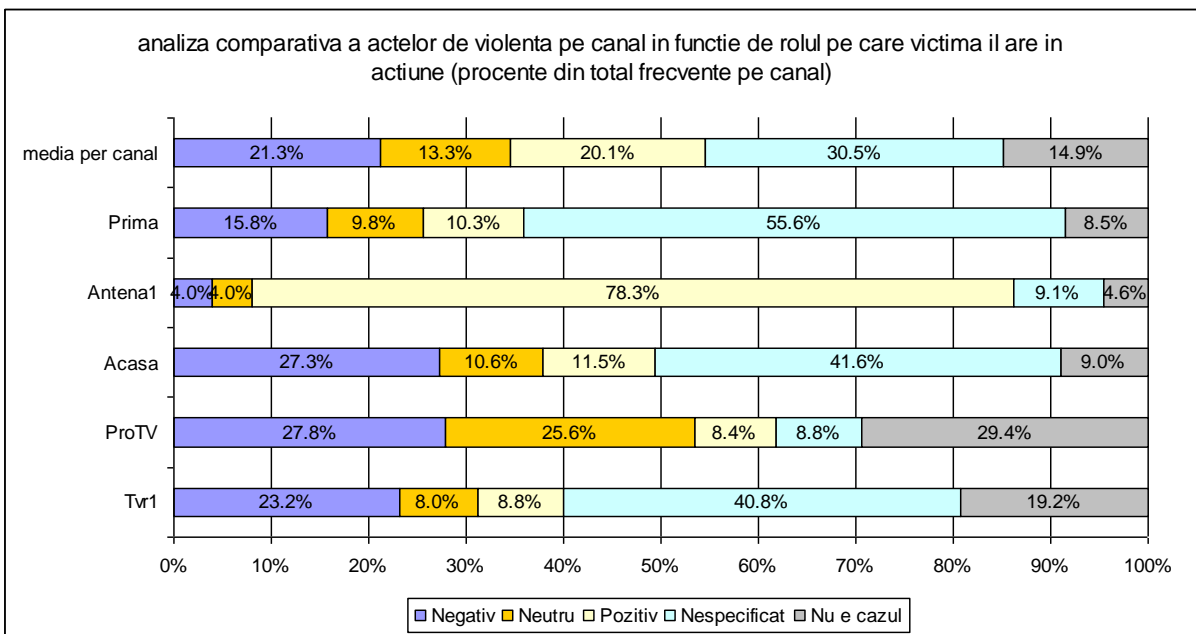

analiza actelor de violenta in functie de varsta victimelor (procente), Prima

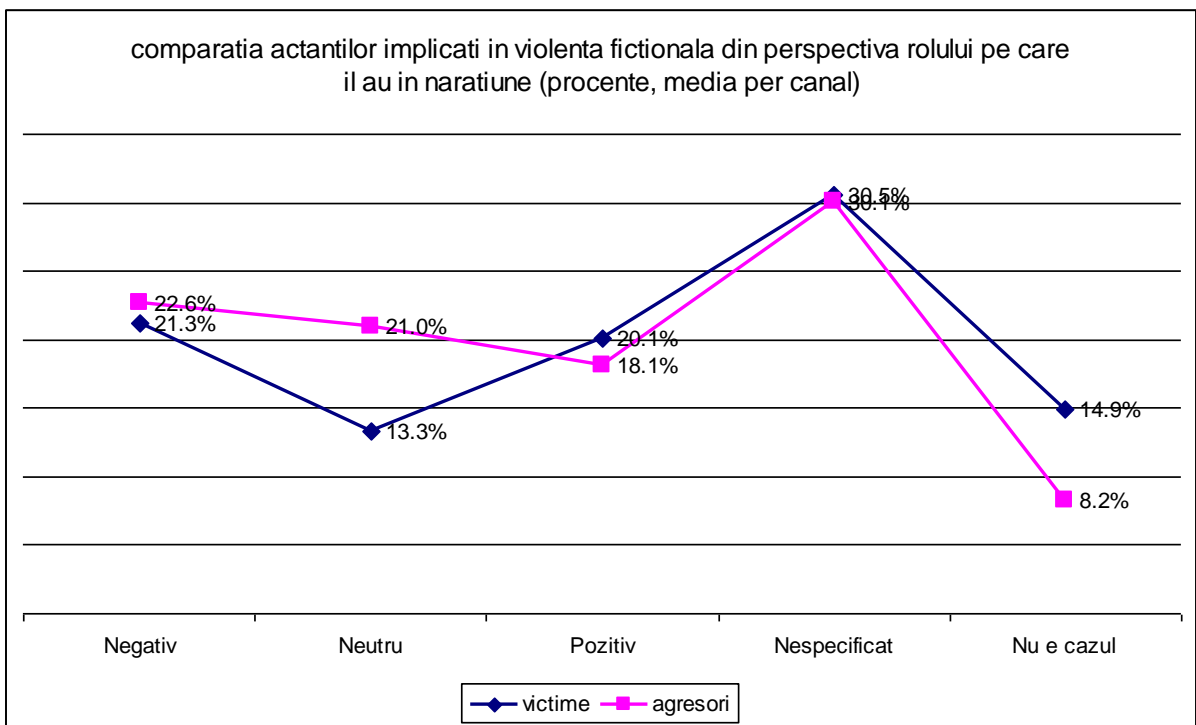

analiza actelor de violenta in functie de varsta victimelor (procente, Acasa)

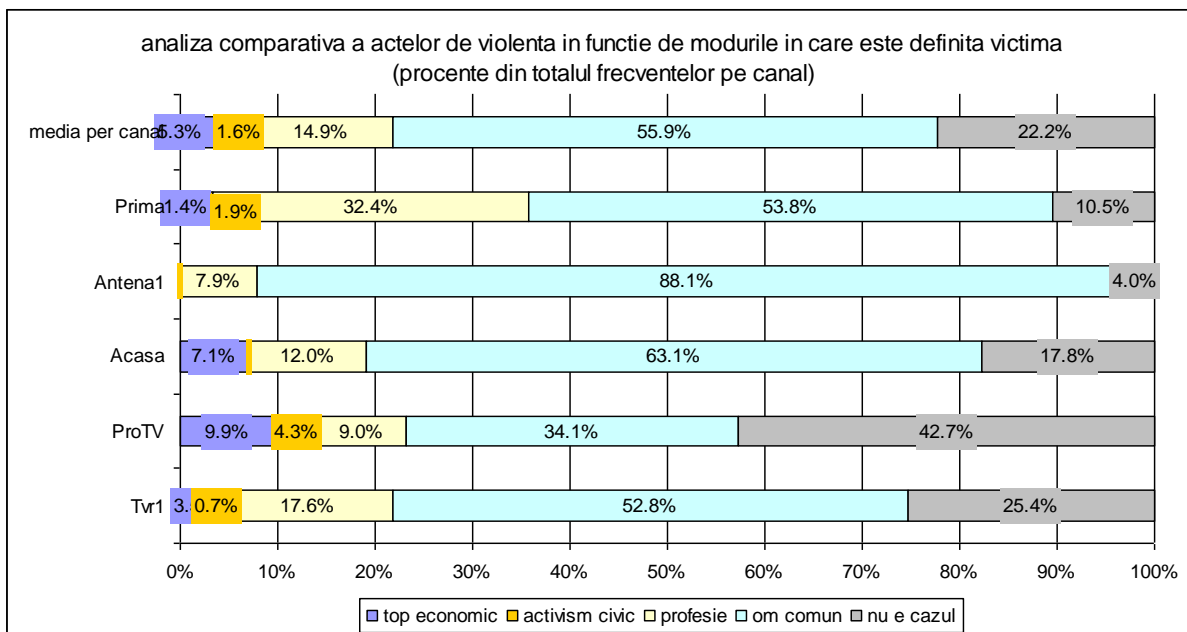

Comparativ, putem spune că, atât dintre victime cât și dintre agresori, cei mai mulți nu au un rol clar definit narativ, neputând fi astfel încadrați ca fiind personaje pozitive sau negative.

Dintre cei care sunt identificabili după acest criteriu, observăm că agresorii au preponderent rol negativ și neutru (22,6% și 21%) cei mai puțini agresori fiind personaje pozitive. Acest rezultat ne reamintește de faptul că noul cinematograf, așa cum observă Olivier Mongin, extinde agresivitatea în rândul personajelor neutre. Aceasta nu mai este apanajul exclusiv a

personajelor cu „parte întregă în acțiune” (cei „buni” sau cei „răi”). Dintre victime, cele mai multe sunt personajele bine definite, pozitiv sau negativ, apărând totuși și victime cu rol neutru în 13,3% dintre cazuri.

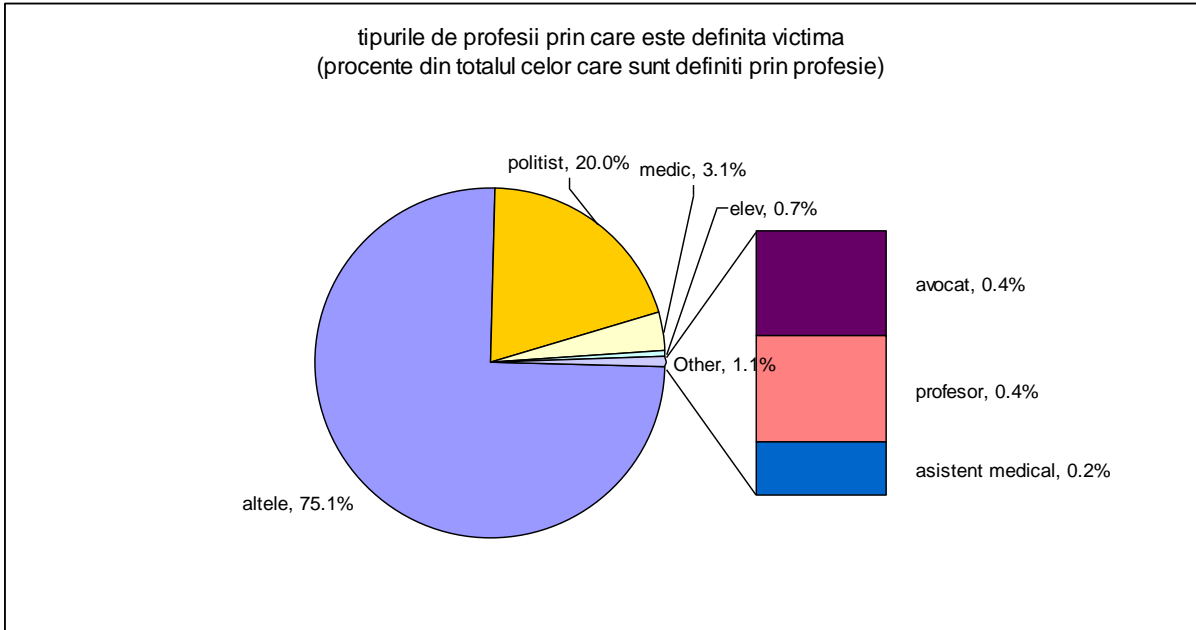
În funcție de modul cum este definită victima, preponderent aceasta este încarnată de „omul comun” (în 55,9% dintre cazuri), fără însușiri definitorii nici economice, nici prin profesie și nici prin trăsături civice. Aceștia sunt urmași de cei definiți prin profesie (15%) și de care reprezintă o poziție de top din punct de vedere economic(6,3%).

Per canale, Antena 1 este cea în care cele mai multe victime sunt „oamenii comuni” (88,1%). Pe de altă parte, la polul opus se află ProTv-ul cu 34,1% victime de acest tip. Cele mai multe victime definite prin profesie sunt prezentate pe Prima TV (cu 32,4%) în timp ce cele mai puține apar, în compensație, pe canalul Antena 1.

Cele mai multe victime cărora nu li se poate aplica acest indicator, fie pentru că sunt sub mai multe victime, fie că sunt animale, roboți etc., apar pe canalul ProTV (42,7%) și cele mai puține pe Antena 1.

Polițistul pare să fie, victima cea mai frecventă⁴, cu 20% dintre cazurile în care este prezentată profesia victimei. Elevii și studenții, cei care în DA reprezentau 37,2% dintre victime, sunt, în filmele neanimate, doar în 0,7% dintre victime.

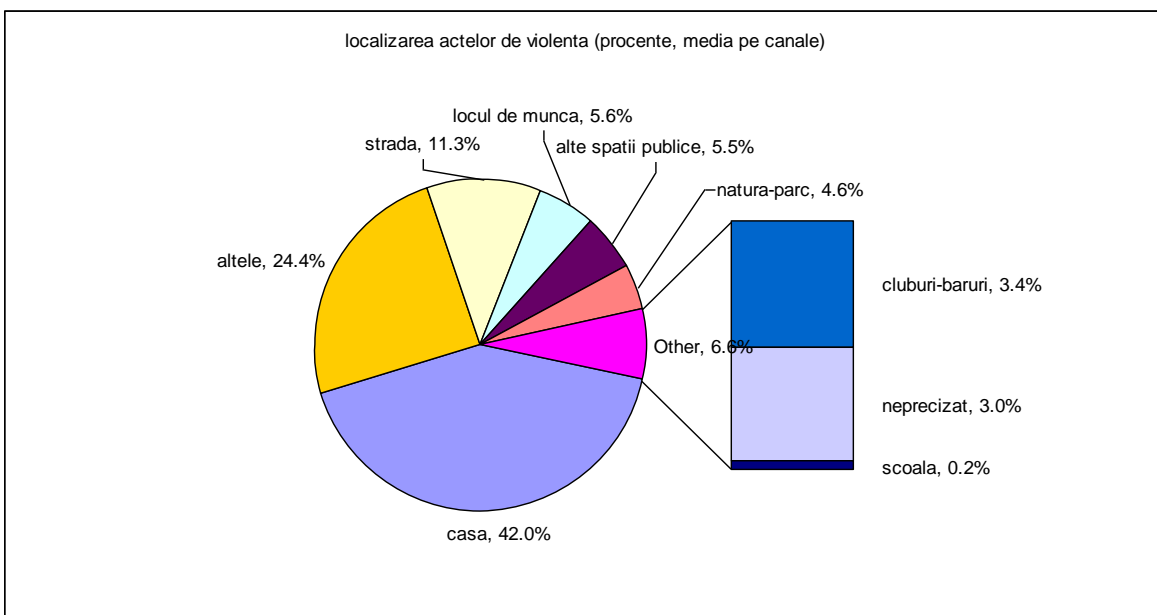
⁴ A se vedea în acest sens explicația pe care o dăm la capitolul DA despre alegerea profesiilor analizate. Reamintim că nu ne-au interesat toate profesiile ci doar unele despre care am găsit referiri în studii de specialitate sau cele pe care situația socială actuală le-au relevat ca fiind problematice.

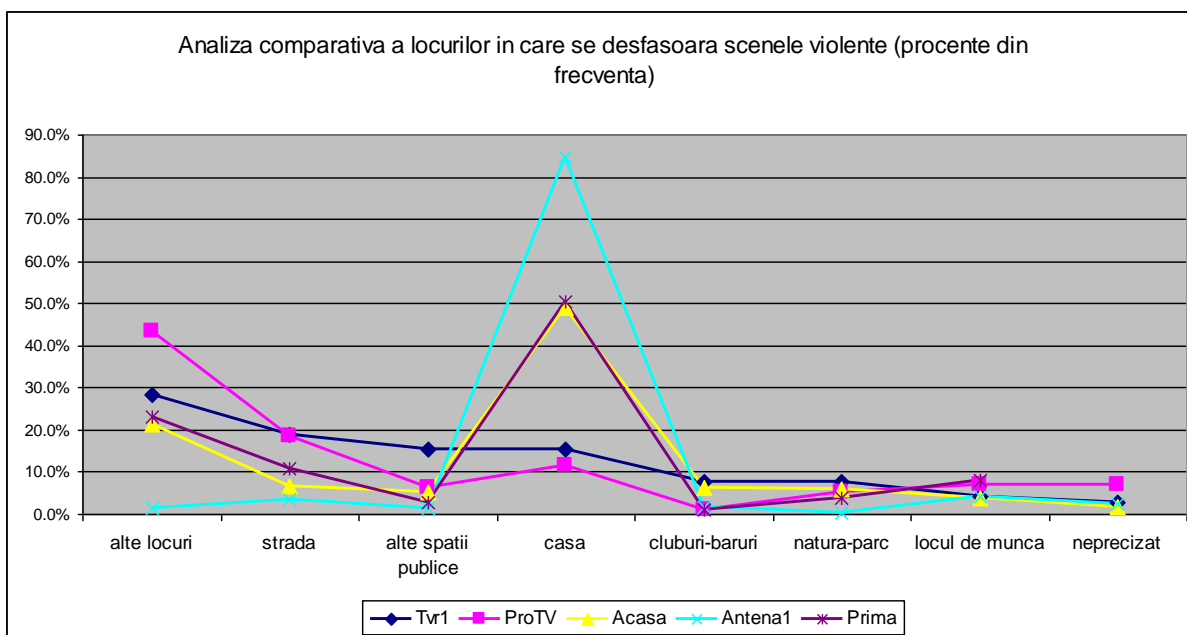
Contextele în care au loc actele de violență

Localizarea actelor de violență

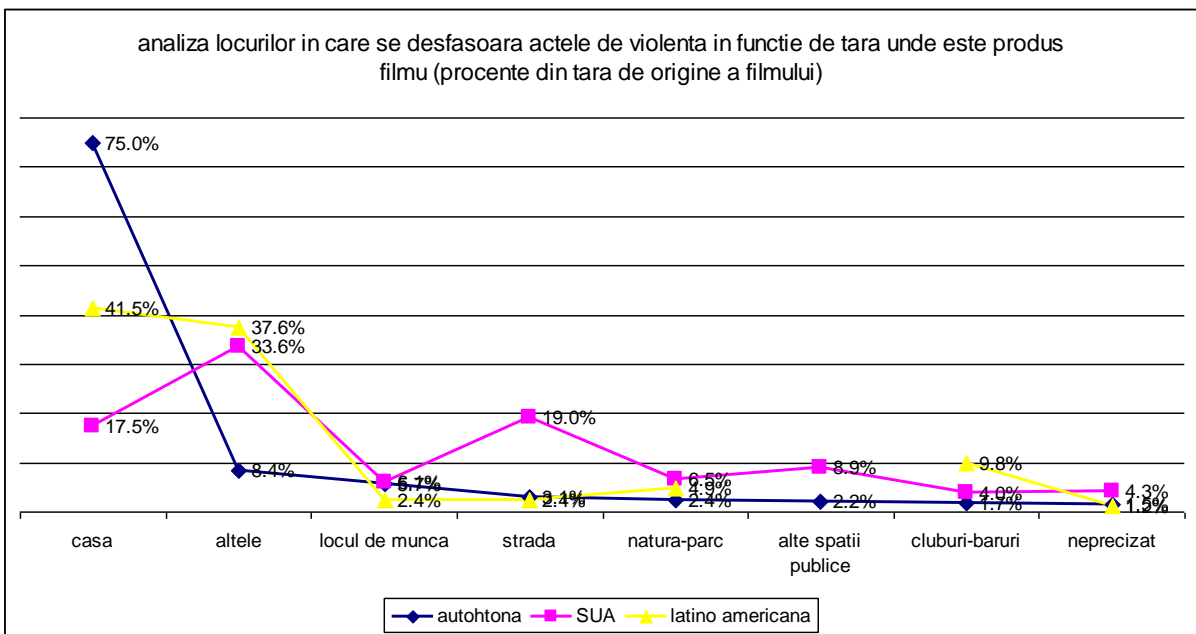
Ca medie pe canale, cele mai multe acte de violență au loc în casă, în 42% dintre cazuri, urmate de stradă cu 11,3%. Locul de muncă, spațiile publice și natura, parcul, sunt locuri predilecte pentru desfășurarea actelor de violență cu câte aproape cinci procente de reprezentativitate fiecare. Cluburile, barurile etichetate ca locuri „ale pierzaniei” sunt, în imaginarul ficțional pus în scenă de canalele românești, mai puțin identificate ca locuri de desfășurare a actelor violente.

Revenind puțin la „locul cel mai violent” așa cum pare să fie casa, am spune că poate ar trebui să fie pus în legătură (nu vom spune neapărat că legătura e unui- sau bi-dimensională și care ar fi sensul ei în primul caz) acest rezultat din analiza violenței ficționale cu recrudescența violenței domestice despre care aflăm atât de multe (poate chiar prea multe) în anumite jurnal televizuale. Ar trebui să fim poate mai atenți cu conotarea casei, a căminului, în registrul violenței.

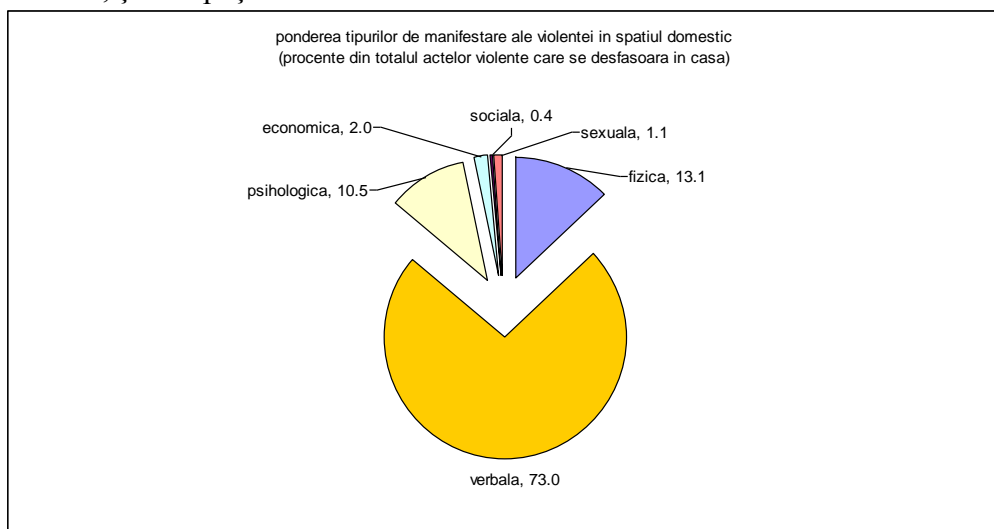

Canalul cu cea mai mare aplecare spre acest lucru pare să fie Antena 1 (cu 84,7% dintre acte în mediul domestic), cele mai puține acte de violență în spațiul domestic (din totalul actelor de violență prezentate de respectivul canal) aparținând ProTV-ului. Locul de muncă apare cu aproape aceeași pondere pe fiecare canal iar strada apare ca loc violent mai ales pe TVR1 și Pro TV.

Pornind de la constatarea de mai sus legată de imaginea casei ca loc violent, am vrut de asemenea să vedem care sunt producțiile, în funcție de țara de origine, în care se întâmplă cel mai frecvent acest lucru. graficul de mai sus arată corelarea spațiului în care au loc scenele de violență cu țara de origine a filmului. Ceea ce am descoperit a fost cu atât mai îngrijorător, în producțiile autohtone fiind cele mai frecvent asociat spațiul domestic cu violența. Este adevărat, așa cum o arată graficul de mai jos, că preponderent această violență este de tip verbal (cu o pondere de 73%) dar asta nu anulează ci doar diminuează, poate, gravitatea faptului.

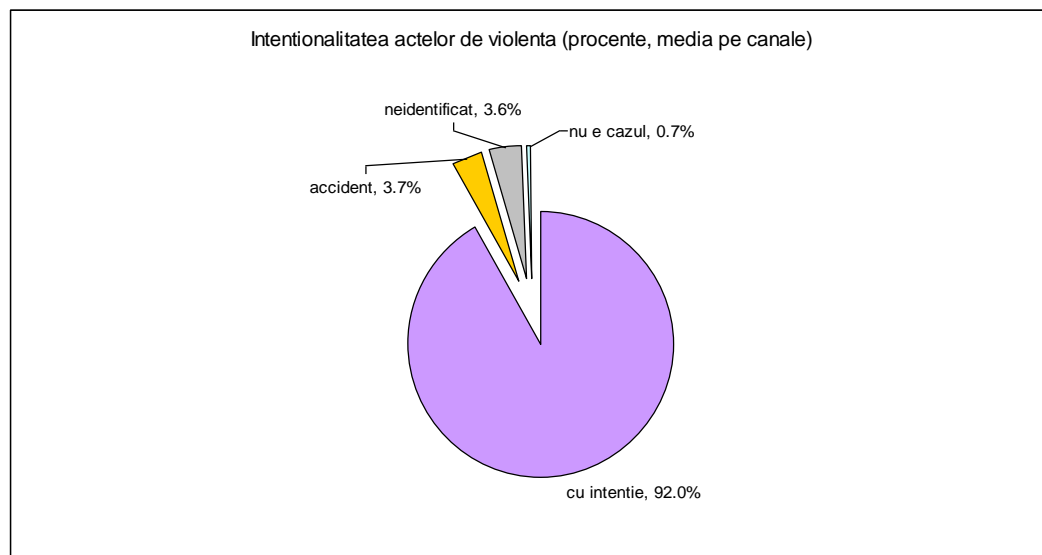
Am mai menționa faptul că strada apare ca loc violent mai ales în producțiile din Statele Unite și că cel mai frecvent apare clubul, barul ca loc violent în producțiile latino americane. Locul de muncă are aceeași reprezentare ca spațiu violent în producțiile autohtone și cele din SUA, și mai puțin în cele latino americane.

Intenționabilitatea

În ceea ce privește intența actului de violență, în emisiunile de tip ficțional sunt puse în scenă, preponderent acte realizate cu intenție (92%). Doar 3,7% dintre cazuri se datorează accidentului și în 3,6% dintre situații nu s-a putut discerne intenționabilitatea actului.

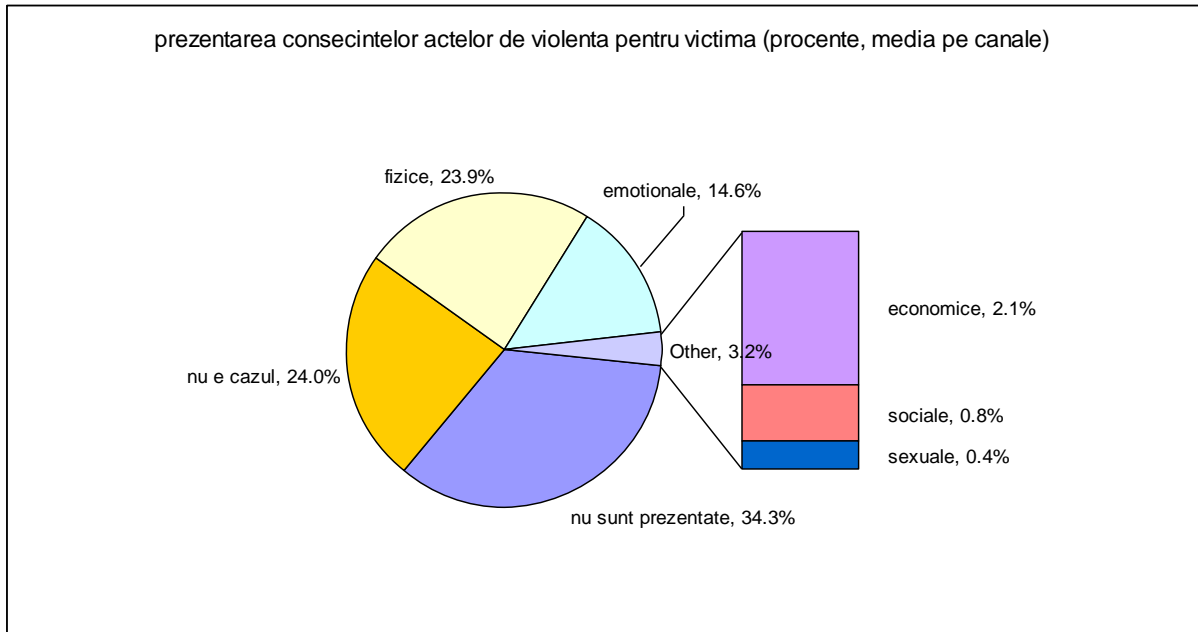
Se observă astfel că violența ficțională este într-o mai mare proporție rezultatul unei intenții clar exprimate față de violența reală. La aceasta din urmă, datele arată o intenție clar exprimată în 69,5% dintre cazuri și accident în 10,3% dintre cazuri. Tot în cazul violenței de tip real, nu s-a putut identifica intenționabilitatea în o cincime dintre cazuri.

Din nou, aceste diferențe ne atrag atenția asupra importanței analizei contextelor de semnificare ale violenței. Dacă din necesități narative violența din operele de ficțiune este asumată (și, de cele mai multe ori, din aceleași necesități, pedepsită), violența reală apare de multe ori sub semnul accidentului, ceea ce o deresponsabilizează. Deși, bineînțeles, nu negăm realismul acestei situații, totuși nu putem să nu vedem că induce o stare de fatalism care, dacă se extinde și asupra acelor acte care nu sunt în registrul accidentului ci în cel intențional, pot fi nocive din punct de vedere social. Tocmai de aceea atragem atenția asupra importanței înțelegerii tot timpul a contextului intențional.

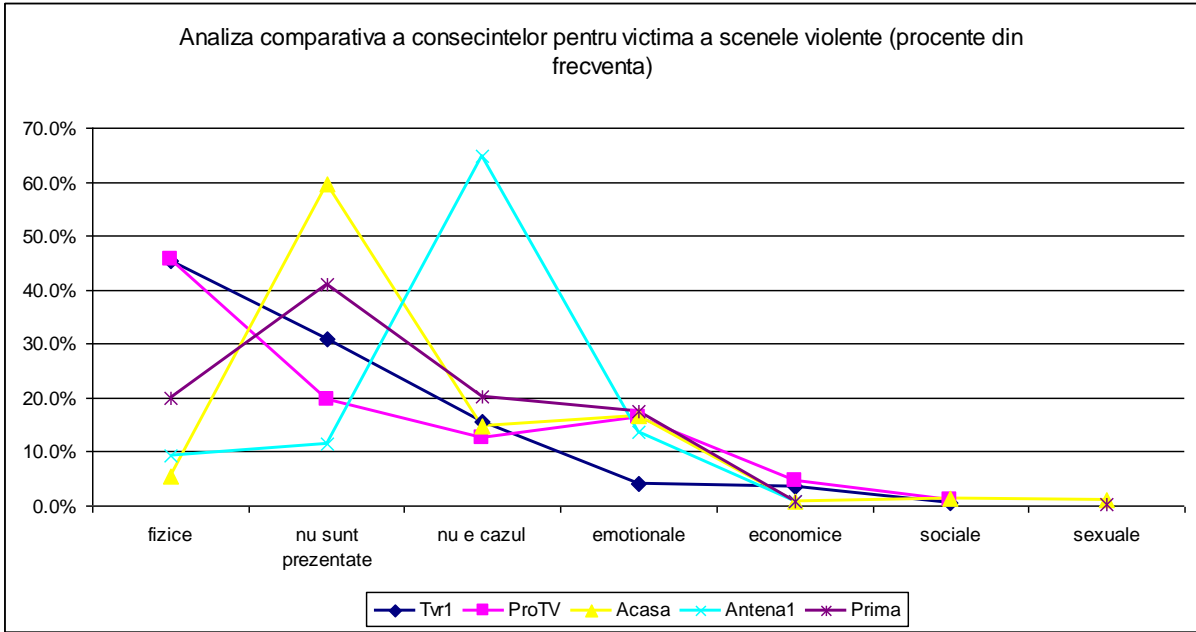
Prezentarea consecințelor actelor de violență pentru diferiți actanți

Am descoperit în urma cercetării acestui item că, în cea mai mare proporție, 34,3%, nu sunt prezentate consecințele pentru victimă ale actelor de violență. Doar în 23,9% dintre cazuri sunt prezentate consecințe de natură fizică și în 14,6% dintre cazuri sunt prezentate consecințe emoționale.

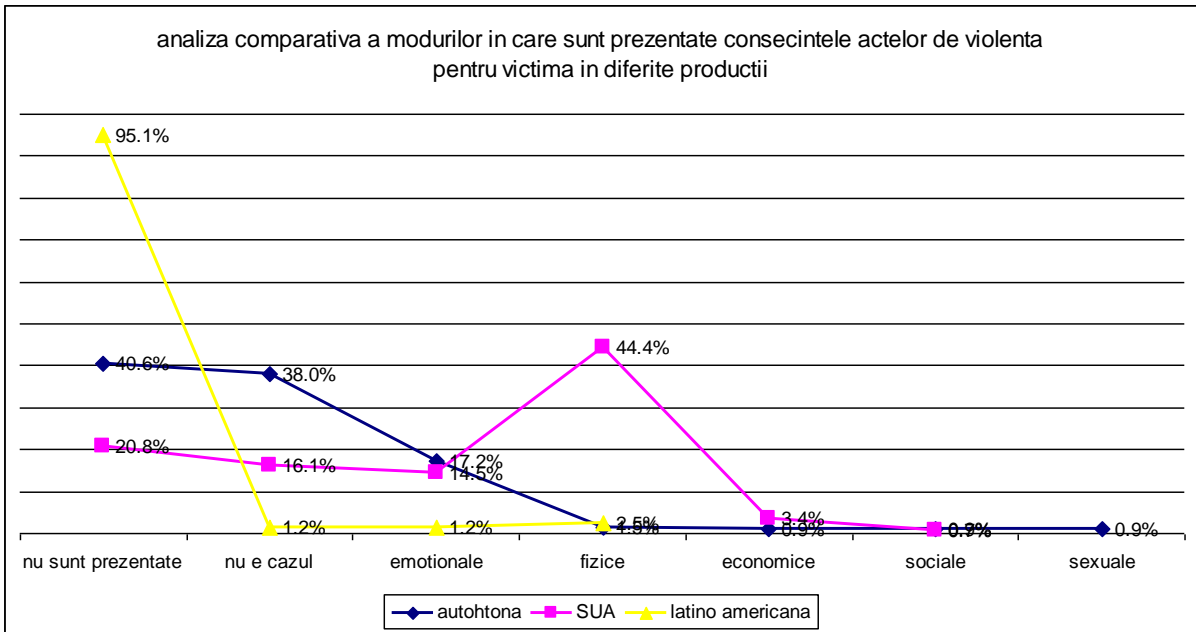

Acest rezultat, dacă îl punem în legătură cu faptul că 54% dintre acte sunt de violență verbală, la care ne-am aștepta să avem consecințe de tip emoțional, ne indică o proporție foarte mare de „insensibilitate” la violența de tip verbal. Acest *pattern* de receptare a vorbelor „urâte” face ca acestea să se devalorizeze, să nu le mai fie apreciată negativitatea și să fie folosite frecvent, uitându-se de multe ori că și vorbele „dor”.

Comparativ cu canalele de desene animate, se observă o mult mai mică „responsabilitate” în prezentarea actelor de violență. Dacă pe canalele de DA, 65% dintre situații erau prezentate consecințele (de o formă sau alta), în cazul emisiunilor ficționale neanimate doar în 42% dintre cazuri există această prezentare.

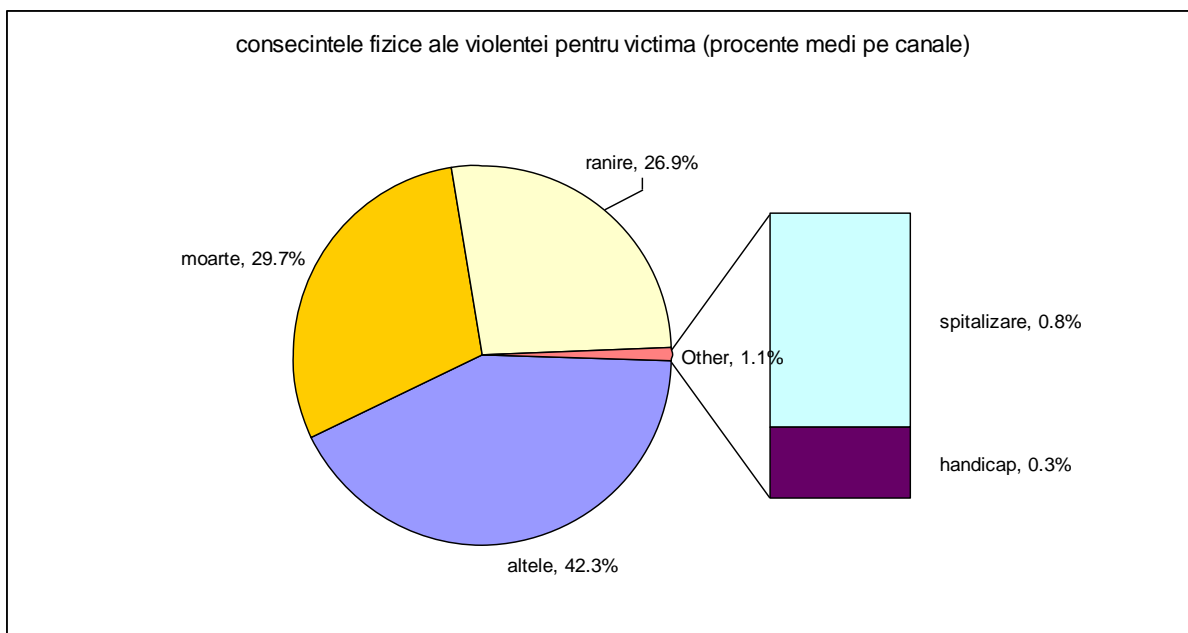

Cele mai multe consecințe de tip fizic apar pe canalele TVR1 și ProTV, și cele mai puține astfel de consecințe apar pe Acasă TV. Pe acest din urmă canal, de cele mai multe ori, consecințele pentru victimă nu sunt prezentate. Consecințele de tip emoțional sunt prezentate cel mai mult pe Prima Acasă și ProTV și cel mai puțin pe TVR1.

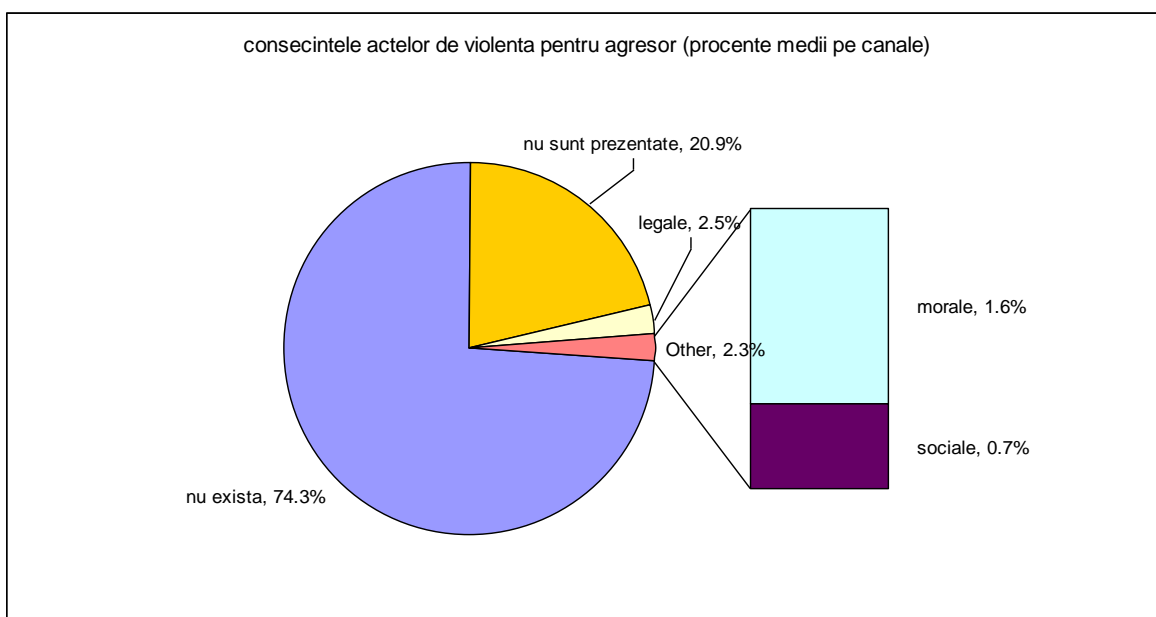

Corelând prezentarea consecințelor cu țara de producție a emisiunii, observăm că în filmele latino americane, de cele mai multe ori nu sunt prezentate consecințele actelor de violență. Consecințele fizice ale violenței sunt cel mai mult vizibile în producțiile americane (cu 44% dintre cazuri). Astfel, deși aceste producții sunt foarte violente, totuși ele sunt „ușor de citit”

de către copil, în condițiile în care contextul de semnificare al actelor este unul care conotează negativ violența.

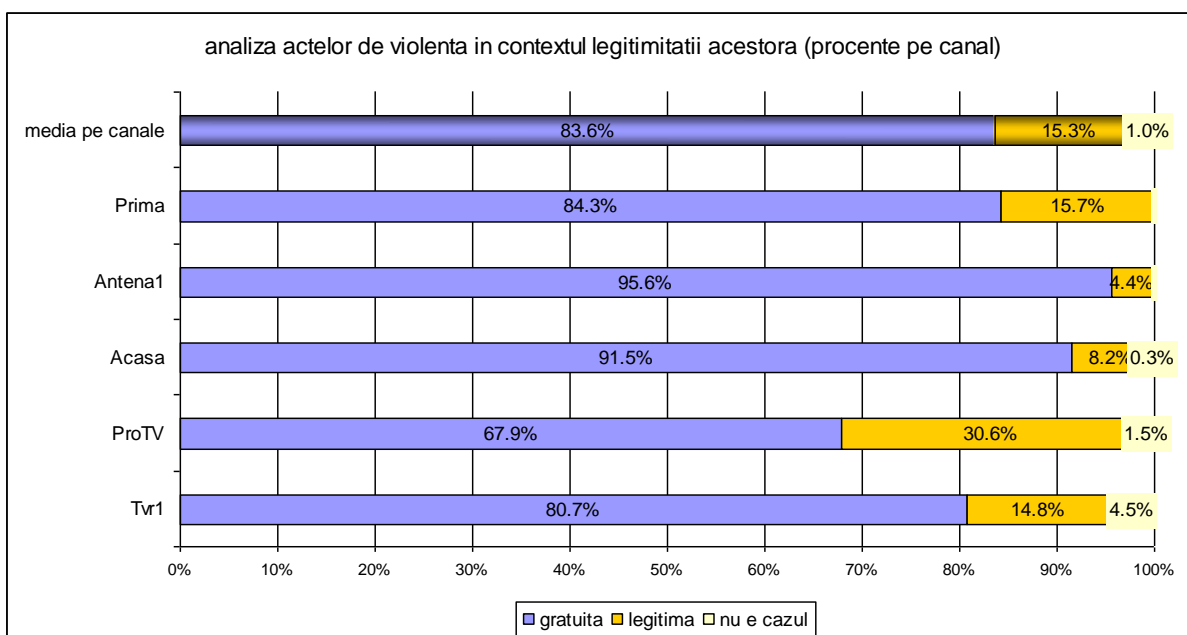

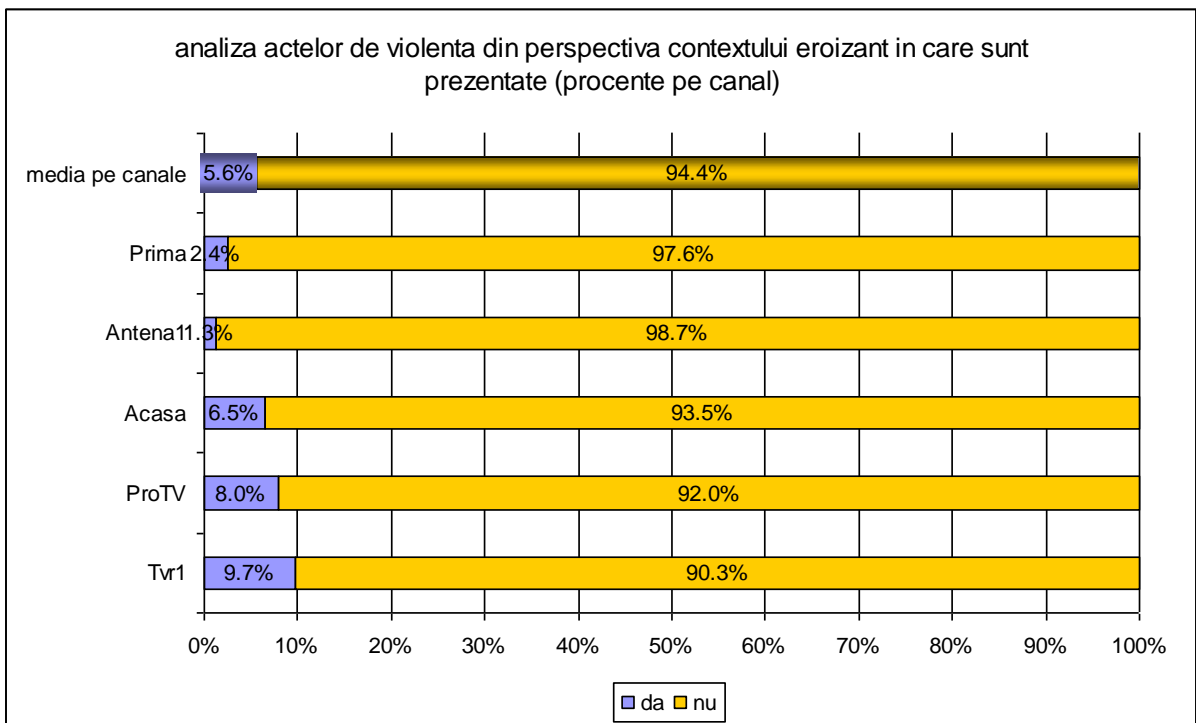
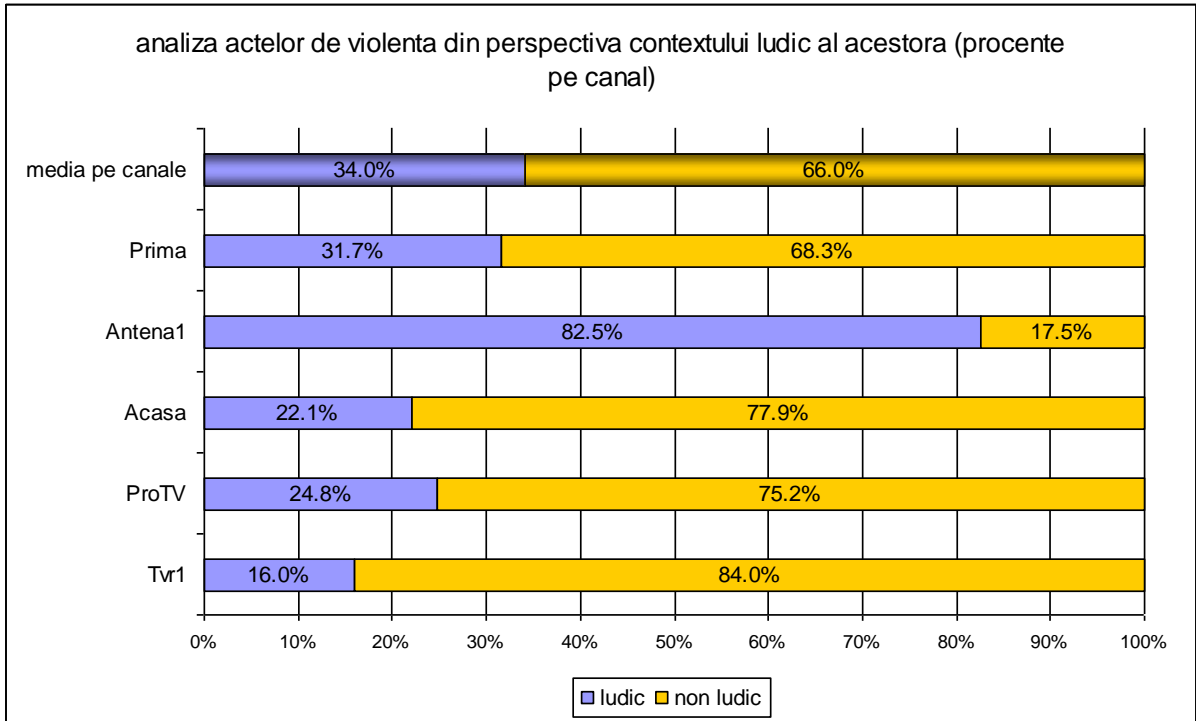
Atunci când sunt prezentate consecințe fizice pentru victimă, acestea iau, de cele mai multe ori forma morții (29,7%), urmate de rănire, în 26,9%. Consecințele „pe termen lung” (bineînțeles față de rănire, căci moartea este o formă ultimă pe care o pot lua urmările violenței) nu apar în emisiunile de tip ficțional. Protagonștii filmelor sunt „doar” răniți, etapă de moment, fără să avem conștiința urmărilor acestei stări, urmări traduse în spitalizare sau eventual handicap. Cel mai mult „se moare” pe TVR1, 47,8%, și cel mai puțin pe Acasă TV (10%), acesta fiind însă canalul în care apar cele mai multe răniri (75%).

Dacă consecințele pentru victimă sunt, cât de cât, prezentate, consecințele pentru agresor sunt eclipsate cu totul din emisiunile ficționale. Ele fie nu există deloc, fie e posibil să existe dar nu sunt prezentate (împreună, aceste două situații reprezintă 95,2%). Sunt prezentate consecințele legale ale actelor de violență în doar 2,5% din cazuri, consecințele morale fiind și mai puține, doar 1,6%. Din nou amintim faptul că multe dintre acte sunt de tip verbal, 54%, a căror consecință pentru agresor poate fi mai degrabă de tip moral, social decât legal. Sancționarea socială, pe lângă cea care ține de conștiința fiecăruia, sunt lucruri prea puțin prezente în emisiunile ficționale. Cele mai multe sancțiuni morale apar pe TVR1 (4%) în timp ce sancțiunile legale sunt cel mai frecvent arătate pe ProTV cu 5,8%.

Analiza contextelor de semnificare ale actelor de violență

Foarte puține acte în context eroizant au fost prezente în programele cercetare de noi – ceea ce poate fi văzut și în rolul în acțiune al actanților (foarte mulți fiind așa cum am văzut, persoane neutre). Cel mai mult, în acest context este prezentată violența de pe TVR1 și cel mai puțin pe Antena 1 (în care violența este de tip banal, cotidian, lipsit de spectacular).

